

GENT
OPINIÓ
CULTURA
MOIANÈS
POLÍTICA
CRÒNICA

La Tosca

MOIÀ Abril-Maig 2021

núm. 800

El món sardanista moianès perd a Ramon Marsinyac
Shizen'na, una empresa d'aromes naturals a Moià
Lídia Camprubí exposa al Casino de Manresa

Adéu a en Picanyol

Escorxador Comarcal del Moianès

Zona Industrial
Avda. del Prat, s/n
08180 MOIÀ

Tel. / Fax 93 820 80 84
Mòbil 608 44 21 87
Partic. 93 830 09 20

CONCURS «La qualitat és en el detall»

El formatge del Moianès

www.montbru.com

Per volumetria i color competeix
amb un altre casal, molt proper.

Entre els que identifiqueu correctament on es troba aquest element del poble de Moià
farem el sorteig d'un formatge de Montbrú.

Envieu la resposta a latosca@latosca.cat (indicant nom, cognoms i número de telèfon).

La imatge del concurs anterior correspon a la placa de la fàbrica Comadran, on consten el nom de l'enginyer Forrellad i el
contramestre Gutes, que intervingueren en la seva construcció. La guanyadora ha estat Josefina Ubasart Canet.

EDITORIAL

LA TOSCA arriba al número 800

L'abril de 1947 va editar-se el primer número de la revista LA TOSCA. La guerra civil s'havia emportat les publicacions existents l'any 1936, i aquell Moià minvat, de poc més de 2.100 habitants, volia treballar, remuntar i mirar endavant, evitant el dolor del passat i del present. Naixia una capçalera per a orientar i influir en els valors del futur.

No en queda ningú, dels pioners i de l'equip que va iniciar la revista. Comemorarem el número 800 amb un quadern en color; és una celebració agredolça, perquè ja fa dos números consecutius que acomiadem persones molt significatives per al poble i per a la revista. Així, una rotllana de sardanes no farà de bon tancar a casa nostra sense el mestratge i la persistència de Ramon Marsinyac —i la Mercè Homs— durant cinquanta anys; afegim a les aproximacions que s'hi fan a l'interior la imatge d'una ballada de sardanes en les primeres edicions de la Fira de Moià, inclosa en les pel·lícules recuperades que es van presentar en el pregó de festa major de fa tres anys. La mort de Josep Lluís M. Picanyol ha tingut repercussió en tot el país; els seus dibuixos ja formen part de l'imaginari col·lectiu i han estat portada de la nostra revista, on Picanyol havia estat entrevistat diverses vegades; la història de la vila en cromos és una altra obra que Picanyol va dibuixar i que un dia caldrà revalorar; LA TOSCA va anunciar en primícia el primer adéu d'Ot, el bruixot; precisament, una crònica recorda l'emplaçament i la inauguració al parc de l'estàtua

d'aquest personatge de còmic, monument que mereixeria d'incloure-hi una menció del traspàs del seu creador.

L'interior de la revista dóna compte també d'una Setmana Santa buida d'activitats tradicionals per segon any consecutiu. És paradoxal llegir la crònica de l'activitat a les Coves del Toll, amb 1.200 visitants, que millora els resultats de Setmana Santa pre-Covid, o bé recordar la imatge d'un poble ple de gent a vessar i contrastar-ho amb l'absència d'armats, processó i caramelles.

També informem d'altres iniciatives, com *Gatzara*, una entitat creada fa un any per a l'educació en el lleure, pensada per a acompanyar els infants i adolescents en el seu creixement personal i ajudar-los a tenir una visió crítica de la societat en la qual viuen. I de noves empreses creades al Moianès, que poden potenciar els valors del paisatge, així com exposicions i premis protagonitzats o participats per joves de Moià. A l'extrem de la comarca, el catàleg patrimonial de Santa Maria d'Oló enriqueix els recursos a cotitzar i protegir.

El món s'ha accelerat molt, des de l'any 1947. La continuïtat d'una revista local i comarcal com LA TOSCA constitueix una raresa en l'ecosistema mediàtic, com ja ho és defensar i expressar una opinió argumentant i escrivint més d'un paràgraf, en la proliferació de les xarxes i altres sistemes de comunicació actuals. En aquest context, precisament, aquesta capçalera vol continuar essent encara un petit recer.

ÍNDIX

Editorial	3
Actes i esdeveniments	5
Només els oficis litúrgics resisteixen... <i>E. Roca</i>	5
Els oficis religiosos de Setmana Santa. <i>F. Aliberch</i>	6
Les entitats informen	7
Museu de Moia	7
Col·laboració per a la granja d'Agoïta. <i>Moianès Solidari</i>	9
Gatzara, un projecte innovador pel Moianès	10
Biblioteca Municipal 1 d'Octubre	12
Perfils	13
L'ànima rockera de l'Estany. <i>D. Prat</i>	13
Shizen'na, una empresa d'aromes naturals ... <i>J. Font</i>	16
Necrològiques	20
En la mort d'en Picanyol. <i>J. Clarà</i>	20
El dibuixant Picanyol i Moia. <i>C. Riera</i>	21
Descansa, artista! <i>T. Terricabras</i>	27
Adéu a un sardanista. <i>Agrupació Sardanista de Moia</i>	28
Ramon Marsinyac i Rovira. <i>M. Baqués</i>	29
El cel s'omplirà de sardanes. <i>T. Terricabras</i>	31
Sopa de lletres	31
De fora estant	32
Lídia Camprubí exposa al Casino de Manresa. <i>R. Portet</i>	32
«Cosint fils de vidres», al CACiS. <i>R. Portet</i>	34
Guanyar un Gaudí! <i>R. Portet</i>	35
Moianès	36
Resultats de l'any 2020 ... <i>Consell Comarcal/Consorti</i>	36
Mapa de Patrimoni de Santa Maria d'Oló. <i>J. Canamasas</i>	38
Notes terçolenques. <i>R. Puig</i>	40
Lletres	41
El campanar de Moia (III). <i>M. Baqués</i>	41
Un poema espars de F. Graugés. <i>J. Ruaix</i>	44
Versos diversos... <i>B. Fonts</i>	45
Publicacions	46
Breus	49
Moviment demogràfic	49
Dades meteorològiques	49

Ot, el bruixot (Fot. Josep Font)

LA TOSCA Can Carner. Joies, 11-13 - 08180 Moia · latosca@latosca.cat · www.latosca.cat

Consell de Redacció: Jaume Clarà, Josep Font, Albert Lozano, Elvira Permanyer, Roser Portet, Josep Riera, Elisa Roca, Josep Ruaix, Elvira Vilardell

Administració: Eduard Gómez

Disseny de la revista: Soldevila. Disseny i Comunicació — Impressió: Winihard Gràfics, Moia

DL B-4501-1983 — ISSN 2014-5160, 2014-5179 (versió digital) — 8 números l'any. Preu de l'exemplar: 4'5 euros

Edita: ASSOCIACIÓ CULTURAL

MODILIANUM

Amb el suport de

Generalitat de Catalunya
Departament
de la Presidència

Ajuntament
de Moia

LA TOSCA és membre de l'Associació Catalana de la Premsa Comarcal

ACTES I ESDEVENIMENTS

Només els oficis litúrgics resisteixen...

Elisa Roca

Sembla mentida, però aquest ja ha estat el segon any consecutiu en què la Setmana Santa ha quedat buida d'activitats, cosa inaudita en la història de la nostra vila. Tanmateix, i en contraposició a aquesta buidor, el poble es va emplenar tant de persones vinculades a la vila per tenir-hi la segona residència com de visitants que, aprofitant les mesures decretades pel Procicat que flexibilitzaven la mobilitat pel territori català, van poder desplaçar-se sense problemes fins aquí.

La incoherència que suposava que, d'una banda, es veiessin nombrosos grups de gent, sobrepasant el límit de reunió permès, i, d'altra banda, que no s'hagin pogut organitzar els actes tradicionals de Setmana Santa, justament per acatar les mesures imposades per la Generalitat i per por de les acumulacions de gent, deixava fora de lloc més d'un. Haurem d'esperar a l'any que ve a veure si la situació es normalitza. Només els oficis litúrgics van seguir el seu ordre minuciosament. En Francesc Aliberch

ens en fa un resum a continuació. En canvi, la sortida dels Armats, el vespre de Dijous Sant, l'endemà la processó del Divendres Sant —que habitualment organitzen els Armats, la Congregació dels Dolors, la Confraria de la Mare de Déu de la Tosca, la Casa d'Andalusia, la Coral de Moià i la parròquia de Santa Maria— i la cantada de caramelles pels carrers de la vila el dia de Pasqua, com ja s'ha dit anteriorment, no es van dur a terme. Això sí, cal deixar constància que els alumnes de 5è i 6è de primària de l'Escola Pia, el divendres anterior al començament de la Setmana Santa van vestir-se de catalanets i catalanetes i al pati de l'escola mateix, sense públic, i amb l'acompanyament musical de les guitarres d'en Xavi Jo i d'en Carles Palau, van fer un variat recital de caramelles, incloent-hi la cançó *Esclat de vida*, que és ballada amb bastons, digna de veure's. Però la situació és la que és i els pares i mares van haver de rebre la filmació telemàticament i gaudir de la cantada de *caramelles confinades* des de casa.

Cantada de caramelles al pati de l'Escola Pia

Els oficis religiosos de Setmana Santa

Francesc Aliberch Padrís

La Setmana Santa s'inicià amb la benedicció de Rams, enguany dins l'església i amb les corresponents distàncies, seguida d'una concorreguda missa de Rams, que és la porta de tota la Setmana Santa amb la lectura de la Passió de Crist.

La següent celebració fou, ja el Dijous Sant, l'anomenada «Missa de la Cena del Senyor», commemoració de l'últim sopar de Jesús amb els seus deixebles abans de la seva passió, mort i resurrecció; com cada any, es va mantenir la forma consagrada exposada en el tradicional «monument». Malgrat la situació actual, gaudí de bona assistència de fidels, igual que la celebració de la Passió, el Divendres Sant, en què no se celebra la missa, en record del «silenci» de Jesús en el sepulcre després de morir, en espera de la Pasqua. S'hi llegeix l'evocativa Passió segons Sant Joan i s'honora la creu. Va anar precedida per un viacrucis matinal, a les deu, amb àmplia presència de devots i cantaires.

Ja Dissabte Sant se celebrà a les vuit del vespre (hora atípica per a aquesta

missa nocturna) la Vetlla Pasqual, una de les misses més plenes de significat i riquesa litúrgica de tot l'any, en què es repassa la història de la Salvació des del Gènesi a Jesucrist, simbolitzat en el pas de la foscor a la llum dins l'església durant el cant del Glòria.

Finalment, el Diumenge de Pasqua o de Resurrecció tingué lloc la missa de Pasqua, solemne i lluïda, amb el pertinent repic de festa manual. Totes les celebracions varen ser presidides pel nostre rector, Mn. Fulgence Hitayezu.

És d'agrair la col·laboració del cor de la parròquia i del magnífic acompanyament organístic a càrrec de Dani Vallejo i Gerard Romeu en tots els oficis, fent d'aquestes celebracions de la Setmana Santa una experiència més viscuda i més bella per a la comunitat catòlica de Moià.

Totes les informacions referents als diversos oficis i celebracions al llarg de l'any, com també altres informacions, es poden seguir en el recentment creat compte d'Instagram [@parroquiainmoia](https://www.instagram.com/parroquiainmoia).

Benedicció de Rams a l'església parroquial

LES ENTITATS INFORMEN

Museu de Moià

Més d'un miler de visites a les Coves del Toll durant Setmana Santa

La situació de baixada continuada de la corba pandèmica va permetre, el dia 15 de març, la lliure circulació de les persones d'una mateixa bombolla de convivència pel territori català. Aquesta nova obertura de fronteres comarcals tornava a posar el Parc Prehistòric de les Coves del Toll i al Museu de Moià en el punt de mira de molts catalans àvids de natura, cultura i desconneció.

La notícia d'aquesta descompressió suposà l'esclat immediat de les línies telefòniques del museu: centenars de persones tornaven a preguntar per horaris, preus, reserves... Moià i el seu patrimoni tornaven a ser al mapa, tot feia presagiar una gran afluència de visitants al llarg de Setmana Santa.

Per tal de donar la millor atenció possible, vàrem optar per reforçar el servei de guiatge al Parc Prehistòric, afavorint un flux continu d'entrades a la cova i la reducció de les ràtios dels grups. Aquesta fusió de «neonormalitat» (mascaretes,

ràtios reduïdes i distància interpersonal) i «paleonormalitat» (afluència de públic de tot Catalunya) acabà essent tot un èxit.

La singularitat de les Coves del Toll i el Museu de Moià va resultar un excel·lent reclam per a 1.210 visitants d'arreu de Catalunya, els quals, a més de conèixer aquests equipaments, van poder gaudir del teixit comercial i de restauració de la nostra vila.

Les xifres són esperançadores, inclús superant les assolides durant la Setmana Santa del 2019. De vegades toca fer un pas enrere per a agafar embranzida.

Teniu obert? Tenim obert!

«Teniu obert?», ha estat la pregunta més recurrent del curs 2020-2021.

Vàrem començar el curs amb la certesa, incerta, que els nens estarien poc temps a l'escola. Els docents tampoc no ho veien clar, l'escola semblava un camp minat i qualsevol pas en fals podia esbombar-ho tot. Aleshores el telèfon no sonava, ningú no preguntava. Tothom restava a l'expectativa.

El pàrquing del Parc Prehistòric durant aquesta Setmana Santa (fot. Museu de Moià)

Semblava que el sistema telemàtic s'imposava, el contacte personal era vist amb recel.

A poc a poc, les setmanes anaren passant i, tímidament, el telèfon començà a donar senyals de vida:

—Teniu obert?

—Tenim obert!

La nostra graella de reserves començava a prendre color, essent els mesos primaverals els que van rebre una major explosió.

Teníem obert, complint tots els protocols sanitaris, per a tots aquells centres educatius que poguessin arribar fins al Parc Prehistòric i, per als que no ho poguessin fer, vàrem decidir portar-los les coves fins a l'escola. «La Cova del Toll en un zoom», «Et portem el Toll a l'escola», visites virtuals de 360° a les coves, un *escape room* en línia o vídeos divulgatius en format píndola van ser alguns dels projectes que van néixer de la necessitat imperiosa generada per l'aïllament forçat entre els nostres equipaments i els seus usuaris potencials.

La travessia fins a Nadal va ser dura. El volum d'escoles i grups va ser inferior al d'anys anteriors, i activitats il·lusionadores com el Casal de Nadal es van haver de suspendre.

El 2021 feia una flaire diferent... Els protocols sanitaris i la gran tasca del personal docent van demostrar que les escoles eren llocs segurs. Vàrem passar del «Teniu obert?» a un nou concepte que faria furor: el «grup bombolla». El que en anys anteriors eren classes, grups, cursos... ara eren centenars, milers de «grups bombolla», tots ells desitjosos de visitar les Coves del Toll. Calia donar cabuda a aquest nou concepte d'organització i a les coves ens vam haver de «bombollitzar», principalment augmentant el nombre de monitors i guies.

Aquesta «nova realitat» ens ha obligat a fer moltes renúncies, algunes d'elles doloroses però necessàries. D'aquesta manera ens hem vist obligats a suspendre el Mercat Escolar de la Prehistòria d'enguany, esdeveniment que s'havia convertit en una data fixa en el calendari de milers d'escolars d'arreu de Catalunya.

L'arribada de la primavera ens està retornant sensacions adormides fa un any. Les rialles, les corredisses i els ulls desbordants de curiositat han retornat a les coves; sembla que, de mica en mica, l'ós del Toll està despertant de la hibernació.

I recordeu: si algú us pregunta si tenim obert: «Tenim obert!»

Escolars visitant el Parc Prehistòric (fot. Museu de Moià)

Col·laboració per a la granja d'Agoïta

Moianès Solidari

Com molts de vosaltres ja sabeu, dintre la col·laboració que tenim establerta amb l'Associació Saint Camille, des del 2007, posseïm una especial vinculació amb la granja agrícola d'Agoïta.

Aquesta finca agrícola, en la qual viuen i treballen una trentena de persones que han superat la primera fase de la seva malaltia mental, compta també amb els nostres amics cooperants: el Bartomeu, que fa més de set anys que hi és, i el Josep Maria i la Totó, que hi són des de fa més d'un.

Des de Moianès Solidari, Aïma i els diferents grups d'amics del Grégoire, es va finançar en el 2007 la compra de la finca. Més endavant, a partir del 2014, en Jaume Domingo i altres amics cooperants i el Jordi Bonet amb alumnes de la Universitat Politècnica de Manresa, amb ajuts de l'Ajuntament de Manresa i diversos ajuntaments del Bages i el Moianès, han fet possible l'electrificació solar i les telecomunicacions de la granja, realitat que ha millorat molt la qualitat de vida de les persones que hi resideixen.

L'objectiu dels conreus d'Agoïta és ser autosuficients per a la seva alimentació i anar ampliant la superfície conreada i així poder generar excedents per a altres centres de la Saint Camille i per a la venda.

Ara els nostres amics ens demanen que els ajudem a fer possible l'ampliació de dues hectàrees de bananers (que és el producte que els genera excedents que destinen a la venda). Han calculat que els costos de preparació del terreny i de plantació seran de 1.500 euros l'hectàrea, o sigui uns 3.000 euros, i ens demanen si els podem ajudar per a fer-ho possible.

Les aportacions es poden fer a través del compte de Moianès Solidari: ES25 2100 0069 0102 0023 6832.

Granja d'Agoïta

Gatzara, un projecte innovador pel Moianès

Gatzara Lleure Moianès

El 21 de febrer de l'any 2020 els joves Laura Vives, Oriol Torres, Lluís Cascales i Marc Gallifa vam decidir emprendre una nova proposta de lleure per al Moianès: Gatzara. Com a grup juvenil vam veure l'oportunitat d'iniciar un projecte per a crear un nou casal d'estiu al Moianès, després que s'acabés el casal, també d'educació en el lleure, de Bimbirimboies. Volíem crear un projecte innovador i que treballés per acompanyar els infants i joves del Moianès a l'estiu. A més, poc després va arribar la pandèmia del Covid-19 i el consegüent confinament domiciliari. Aquest fet va posar de manifest la immensa necessitat de dur a terme el nostre projecte per tal que els infants i joves poguessin gaudir d'un estiu d'activitat, joc, diversió i aprenentatge després de tres mesos tancats a casa. Alhora, calia generar un espai d'educació emocional que permetés als infants i joves d'entendre què havien viscut i valorar com se sentien amb tot el que estava passant al seu voltant.

Amb les dificultats de la distància,

el treball telemàtic i el cansament de la situació que vivíem vam tirar endavant el projecte en cinc pobles del Moianès: Moià, Castellterçol, Castellcir, l'Estany i Collsuspina. Vam començar el dia 25 de juny i vam acabar el 31 de juliol; sis setmanes molt intenses però plenes d'il·lusió i de motivació. També vam aprendre molt sobre sostenibilitat i lluita contra l'emergència climàtica. Aquest, doncs, va ser el centre d'interès del casal, que va ser dinamitzat a partir de les històries dels personatges del Regne dels Núvols, el nostre eix d'animació. Vam fer activitats de tota mena, tallers, excursions per la natura, anglès, expressió corporal, educació emocional, revisions, jocs, esports i fins i tot ens vam quedar a dormir dos dies a les escoles on fèiem el casal. A més a més, vam tenir un planetari on vam aprendre moltes coses i, els més grans, van anar a un parc d'aventures.

L'estiu va continuar i Gatzara es va plantejar el seu futur. Vam fer casal el mes de setembre a Castellcir i vam decidir que

Fot. Gatzara

faríem extraescolars durant el curs. Això volia dir que Gatzara passava de ser un projecte de casal d'estiu a una entitat de lleure permanent. Per aquest motiu vam considerar que necessitàvem un local definitiu on poder deixar el material, poder fer reunions o atendre visites. Per aquesta raó vam decidir llogar un local al carrer del Comerç de Moià. Des de llavors hem estat fent activitats extraescolars a Castellcir, l'Estany, Moià i Collsuspina i també vam fer casal de Nadal en els dos darrers.

Gatzara, doncs, és un projecte que, al cap d'un any, s'està consolidant com una nova entitat de lleure per a la comarca del Moianès; una nova estructura plena d'illusió i amb la voluntat de crear nous projectes per als infants i joves del territori. Per això, actualment, estem començant a preparar el nou casal d'estiu del 2021 i l'Esbramec, la nova fira de lleure del Moianès que tenim intenció de dur a terme pel juny.

Després d'aquest any intens i ple de nous projectes, toca fer balanç i recordar per què som aquí i quina és la nostra finalitat. Creiem, com a entitat, en l'educació en el lleure com a eina de canvi d'aquest món que encara té massa mancances i

desigualtats. Pensem que cal educar i acompanyar els infants i joves en el seu creixement personal i emocional i ajudar-los a tenir una perspectiva crítica i proactiva de la societat on viuen. Volem, doncs, construir una societat i un Moianès crític i compromès amb el bé comú i a garantir unes condicions de vida dignes per a totes les persones, especialment des de la perspectiva emocional. Com a entitat som defensors de posar l'educació emocional a primera línia i acompanyar els infants i joves a construir, de forma lliure, la seva pròpia identitat i els seus propis valors. Cal, doncs, i més en la situació actual, que treballem des de la vulnerabilitat i que aprenguem a escoltar-nos i a cuidar-nos els uns als altres. Per a aconseguir-ho pensem que l'educació en el lleure és una eina necessària i imprescindible. Per aquest motiu ens adreçem als lectors de LA TOSCA per dir-vos que Gatzara té ganes de compartir amb tota la gent del Moianès, i en especial amb els infants i joves, projectes que ajudin a fer d'aquest món, i de la nostra comarca, un lloc millor per a viure. I ens comprometem a treballar per una educació inclusiva, diversa i transformadora que ajudi a fer-ho possible.

Fot. Gatzara

Biblioteca Municipal 1 d'Octubre

Durant tot el mes de març hi va haver l'exposició *Com arbres que caminen*, una proposta d'Imma Soler i Marina Berdalet en la qual poesia i pintura dialoguen al voltant del sentit individual i col·lectiu de l'arbre. El dia 26 de març es va fer la xerrada-presentació de l'exposició a càrrec de les seves autores, acompanyada d'una lectura de poesia per part d'alguns assistents. D'aquesta manera també es va commemorar el Dia Internacional de la Poesia que se celebra cada 21 de març.

Arran de la celebració del 8 de març, Dia Internacional de les Dones, la biblioteca va realitzar una exposició bibliogràfica, *Feminisme: evolució i actualitat*, una oportunitat per a celebrar, reflexionar i re-

ivindicar els drets de les dones en totes les esferes de la vida pública i privada. També es va oferir l'hora del conte a les escoles —en col·laboració amb l'ajuntament— amb la rondallaire Clara Gavaldà i la sessió *Valentes, intrèpides i curiosos* per a treballar la igualtat de gènere, dirigida als alumnes de cicle infantil de l'Escola Josep Orriols i Roca i l'Escola Pia. Continuant amb la celebració, l'Auditori de Sant Josep va acollir l'espectacle *Castells de mar en festa*, homenatge a la poeta Maria Mercè Marçal, amb Baltasar Fonts, Sara Parés i Perapau Ximenis.

La biblioteca participa en el Premi de Literatura «Atrapallibres» en les categories de 9, 10 i 11/12 anys: l'objectiu del

Atrapallibres, al parc municipal

premi és aconseguir que el major nombre possible d'infants llegeixin els llibres seleccionats, es constitueixin com a jurat dins de cada centre, els presentin i defensin davant els seus companys i, entre tots, nomenin el que consideren millor. D'aquesta manera es vol donar valor i veu a l'opinió dels infants com a lectors, estimular la seva formació literària i oferir-los l'opció de convertir-se en jurat. Enguany la pandèmia ens ha obligat a canviar els terminis de lectura de totes les categories, però finalment hem començat aquest mes de març i, aprofitant el bon temps, les hem pogudes fer darrere la biblioteca, al parc.

El club «Llegir el teatre» va fer la tertúlia de *Les cartes* de Víctor Català, guiada per Elvira Permanyer. I la tertúlia del club de novel·la es va fer a l'auditori a càrrec de la filòloga Teresa Arnal, que va comentar l'obra *Nosaltres en la nit*, de Kent Haruf.

Des de mitjans de març, la biblioteca torna a oferir activitats amb assistència de públic. Si voleu estar al dia de les diverses activitats per a tots els públics que oferim us podeu subscriure al nostre butlletí mensual a través del catàleg en línia: aladi.diba.cat > subscripció a butlletins o bé consultar la web <http://biblioteca.moià.cat> o seguir-nos a través de Twitter, Instagram o Facebook.

PERFILS

L'ànima rockera de l'Estany

David Prat

Si és dijous al vespre, en Josep Anton Gaspar posa tres o quatre discos a la bossa, s'enfila al cotxe, surt de l'Estany i se'n va cap a Ràdio Castellterçol. A quarts de vuit entra al local de la ràdio i comenta amb el tècnic de so els últims retocs que ha fet al guió del dia. Ja a l'estudi, s'asseu, es concentra i es posa els auriculars. I a les vuit i cinc minuts, després del butlletí de notícies, sonen els acords de la sintonia de *Rock clàssic*, un programa que ja té tres anys d'història i més de cent vint edicions. Sintonitzant el 107.0 de l'FM, el dijous de 8 a 9, podeu escoltar el programa i sentir les cançons que, amb el permís de la música disco, van senyorejar en les ones hertzianes de fa unes quantes dècades.

En Josep Anton sent autèntica passió pel rock, un gènere musical que —ell ho sap de sobres— no es troba pas en un bon moment de popularitat. Se'ns fa es-

trany, als qui ja comencem a arrossegar una bona colla d'anys, que avui en dia el rock comenci a ser una música de vells, com ho era la sarsuela en els anys setanta de la meva infantesa. Sí, una música que l'Elvis va fer popular i va convertir en emblema de la rebel·lia juvenil; que, amb els grenyuts dels anys seixanta i setanta, va esdevenir una arma política i contracultural de primer ordre i que a hores d'ara és un terreny ben poc transitat pels menors de quaranta o cinquanta anys. Un gènere musical, però, que continua viu gràcies a persones com en Josep Anton Gaspar.

Nascut, criat i arrelat sentimentalment a l'Hospitalet de Llobregat, en Josep Anton va descobrir el seu esperit rocker quan encara era un nen. El seu germà gran era un adolescent aficionat a escoltar discos de Deep Purple, Lou Reed, els Beatles, Frank Zappa..., però ell, en Josep Anton, preferia Tony Ronald i el seu *Help*,

¡Ayúdame!, una música més amable i de quilòmetre zero, encara que d'inspiració anglosaxona. L'any 1974, amb onze anys d'edat, en Josep Anton viu el seu moment epifànic. Un dia que la mare feinejava a la cuina i tenia la ràdio engegada, ràdio Barcelona o ràdio Peninsular, el petit dels Gaspar va sentir una cançó que li va fer aixecar les orelles. Son germà li va dir que

rock, i a cavall dels anys vuitanta i noranta va escriure en revistes musicals com *Popular 1* i *Sonido 1 profesional*.

Una vida lligada al rock. Les vacances d'estiu, condicionades per les gires de Status Quo, li han permès de veure en directe el seu grup predilecte més de cent vegades. Ho heu llegit bé: més de cent vegades. Els ha seguit per França, Espanya,

Anglaterra, Suïssa, Itàlia, Alemanya, Suècia... Ha tingut l'oportunitat d'entrevistar els seus ídols i fins i tot de compartir-hi estones, bars i llargues converses, sobretot amb Francis Rossi, un dels dos líders de la formació. No se n'avergonyeix: en Josep Anton és un autèntic fan. I, agraïts per aquesta devoció, els Status Quo han dedicat cançons, en alguns concerts, al seu amic *Jósep*. I fins i tot han jugat a fer sortir el seu nom en cançons interpretades en directe i en presència del de l'Hospitalet.

Ser fan de Status Quo no és fàcil, perquè no atorga prestigi. En Josep Anton sap que la seva estimada banda

Josep Anton Gaspar durant l'emissió del passat 4 de març (fot. D. Prat)

sonaven els Status Quo i aquest instant va quedar gravat a la memòria d'en Josep Anton com l'inici de la dèria que li condicionaria positivament la vida: la seva obsessió pel rock i molt especialment per la formació anglesa Status Quo.

De jove, a l'Hospitalet, en Josep Anton va ser guitarrista de formacions rockeres: *Eutanasia*, *Zénit* i *Prisioneros del placer*. Va col·laborar a la ràdio municipal de Cornellà conduint un programa també de

ha estat criticada dels anys setanta ençà. S'ha acusat Status Quo de fer un rock fàcil, simple i repetitiu. No és el mateix ser fan de Frank Zappa o Jimi Hendrix que ser fan de Status Quo. En Josep Anton acaba reconeixent que els seus ídols s'haurien pogut estalviar alguns discos, però la devoció del fan el manté ferm en la defensa de la seva música.

I durant els quaranta-sis anys de seguiment del grup ha aplegat una col·lecció

d'objectes que fa caure de cul a terra. No em sap dir el nombre exacte de discos de Status Quo que té, però està segur que passen dels mil cinc-cents i que s'acosten als dos mil. Col·lecciona tota mena d'edicions, reedicions rares i *singles* editats en els llocs més insospitats, com el Japó, Turquia o l'Índia. La col·lecció inclou LPs, *singles*, CDs, cassetts; però també DVDs, revistes, llibres, cromos, xapes, retalls de diari, cartells i entrades de concerts. Encara ara continua adquirint objectes per fer créixer la seva col·lecció. Per als llecs en el col·leccionisme militant com jo, la contemplació del cúmul d'objectes —això sí, perfectament classificats— resulta fascinant i marejadora. I no cal dir que les anècdotes lligades a cadascun dels trofeus aconseguits són sucoses.

Fidel a la seva missió, en Josep Anton continua predicant les bondats del rock'n roll dijous rere dijous des de l'estudi de Ràdio Castellterçol. Vol fer un programa amable i defuig el purisme.

No té manies a l'hora de triar la llista de cançons de cada dijous i punxa temes de subgèneres diversos (*heavy metal*, *country rock*...) i fins i tot de gèneres afins com el pop. Les efemèrides són un pretext per a fer sonar cançons que celebren aniversaris, però també li agrada estar al corrent de les novetats que el gènere continua produint.

En Josep Anton no és un rocker aspre, cridaner ni estrambòtic. Al contrari,

el to del programa *Rock clàssic* és el del seu caràcter, definit per la bonhomia, la simpatia i una lleugera tímidesa. Conduïx el programa amb la seva veu suau i amb esperit professional, tot i el caràcter amateur de la ràdio local. El passat dijous 4 de març, per exemple, va sorprendre els oients amb un tall de veu en què la cantant de Bristol Elles Bailey presentava

En Josep Anton sosté una peça de la seva col·lecció (fot. D. Prat)

ella mateixa la cançó *Love is gonna win* i la dedicava als oients de Ràdio Castellterçol.

A les nou del vespre en Josep Anton acomiada el programa i convoca els oients per a la setmana vinent. La ràdio castellterçolenca dona pas a les harmonies jazzístiques i l'hospitalenc se'n torna a l'Estany, a casa seva, al petit santuari on venera Status Quo i on la fe universal rockera li reconforta l'esperit.

Shizen'na, una empresa d'aromes naturals al Moianès

Josep Font

Parlem amb la Montse Nart i amb en Jordi Castellet a l'exterior de Montbrú, un lloc de destinació habitual de la revista LA TOSCA: hi hem anat per celebrar i conèixer els guardons dels seus formatges; per descobrir una forma més natural de gestionar els cavalls a l'Espai Harmonia; per ser lloc on també s'ha entrenat un golfista de renom internacional com l'Adri Arnaus. Aquesta vegada hi anem per descobrir una empresa ben innovadora, pel que fa al concepte, al Moianès, i que s'ha ubicat a la casa de Montbrú. Encetem la conversa amb Jordi Castellet, d'una nissaga ben coneguda a Moià.

Tot i ser de Barcelona, el meu poble és Moià. Vaig venir que tenia dos mesos i d'això aviat en farà cinquanta-set anys. Els pares es van conèixer a Moià i la mare era cerdana. Vaig passar molt temps a Llúvia, estius i caps de setmana, perquè tenia la parella allà. Amb la Montse vivíem a Terrassa i va plantejar la possibilitat d'anar a viure més a prop de la natura. Va ser fer realitat el meu somni de poder venir a viure a Moià.

Et feia vinculat a una empresa de corbates com el teu pare, l'Eduard Castellet...

Sí. A divuit anys era molt actiu, i els estudis no se'm posaven gaire bé. El meu pare em va dir d'anar els matins a treballar al negoci de les corbates, mentre buscava una altra feina... I mira, m'hi vaig quedar trenta anys. L'empresa l'havia fundada el meu avi l'any 1942, la va seguir el meu pare i després vaig fer-ho jo. L'empresa es deia Casas i Castellet. El meu avi havia posat un anunci que deia «invertiria en negoci en marcha» i li va contestar el Sr.

Casas. L'avi va voler conservar el nom del fundador. Havíem arribat a tenir vint-i-set treballadors i vam aguantar el primer impacte de la crisi del 2008, fins al 2012... Ara, ja ben poca gent en porta, de corbata. I em vaig trobar a quaranta-vuit anys sense feina, en una edat molt dolenta. La gent em deia: «Tu rai, que parles cinc idiomes, que has viatjat per tot el món i has representat el sector tèxtil» —havia sigut president del Gremi d'Indústries de la Corbata i de la sectorial tèxtil de PIMEC—. Però no és fàcil buscar una alternativa, i llavors va ser quan va sorgir el projecte amb la Montse. La idea de l'empresa va ser conjunta, però neix del fet que ella és aromatóloga i perfumista.

¿Has estat vinculada de sempre al sector dels aromes, Montse?

No exactament. Jo, des de molt petita, tenia molta sensibilitat per les olors i interès pels olis essencials. El meu pare, que també tenia un negoci en el sector tèxtil, se n'anava sovint fora de viatge. Jo sempre li demanava que em portés olis essencials i perfums. He tingut sempre l'olfacte molt desenvolupat.

A mi m'ha molestat sempre entrar en un lloc, en funció de l'olor. M'ha tirat enrere entrar en un edifici arquitectònicament extraordinari però amb mala olor, o bé perquè l'olor que posaven era amb uns nivells de fixadors i químics tan invasius que em feien anar enrere. Això em passa, he de recular, he de marxar d'aquests establiments o hotels.

Quan vaig acabar l'ensenyament secundari volia anar a estudiar perfumeria a França, però el pare va dir «no, no, no» i vaig estudiar màrqueting internacional i vaig entrar a l'empresa del pare, en ex-

portació. Però quan feia estades de feina a França, Itàlia o Bèlgica, sovint a les cinc de la tarda ja no tenia res a fer i feia cursos d'aromateràpia, sobretot a França. I, estudiant després a casa, anava a examinar-me a França.

Però a cinquanta anys em vaig adonar que el tèxtil —que m'agradava— no era allò que sentia meu, i vaig pensar: «El que em queda de vida professional m'agradaria gaudir.» I en vam parlar amb en Jordi. Sempre deia que si trobàvem la forma d'aromatitzar els espais amb olis essencials, que té tants i tants beneficis, llavors podríem treure molts productes químics i fixadors, d'aquests espais, i gaudir dels beneficis d'aquests olis per a les persones.

Quan ja feia temps que en parlàvem i valoràvem deixar el tèxtil, es va donar la casualitat que vam fer un viatge al Japó i, entrant en un hotel de Kyoto, vaig notar, de cop, que estava aromatitzat amb olis essencials. I d'aquí surt tot: ens vam posar en contacte amb la gent que els feien

i, després de moltes negociacions, ens van concedir ser els seus distribuïdors aquí. L'empresa tenia una col·lecció d'olis que estaven molt bé i també uns difusors d'aquest nivell. Els olis essencials aquests van sortir, doncs, del Japó.

Shizen'na ve d'aquí, doncs. La Montse i en Jordi expliquen que aquest nom significa «natural» en japonès, però que l'empresa és 100% catalana i moianesa.

L'empresa existeix des de la tardor del 2019. És també quan ens vam quedar a viure a Moià. Amb els japonesos teníem alguns problemes de logística i no servien la mercaderia que els demanàvem amb prou celeritat. Vam veure que això ens podia fer quedar malament amb els clients i vam decidir crear unes col·leccions pròpies, barrejant olis per a crear sinergies personalitzades. Aquí hi ha una tema d'equilibri i de pensament, rere de cada col·lecció.

Hi ha hagut un abans i un després amb el Covid, oi?

Montse Nart i Jordi Castellet (fot. J. Font)

Sí [responen a l'uníson i amb força]. No ens agradada que hagi estat per això, però una de les nostres col·leccions era un antiviral molt potent. Sabem que la transmissió dels virus es fa a través de l'aire, doncs tenim la capacitat de poder-los neutralitzar mitjançant els propis olis essencials. Està molt bé tota la investigació farmacològica i en vacunes, però no ens podem quedar en això. La natura, que és d'on surten aquestes molècules, ha de ser escoltada. Vam veure com havien combatut el SARS-1 a l'Àsia i deixaven molt clara la importància del llorer i del 1.8 Cineol (eucaliptol), entre altres productes. Totes aquestes formulacions s'havien extret de la literatura mèdica i analítica del SARS-1 a l'Àsia. Tota aquesta informació està a l'abast de tothom, però nosaltres ja l'havíem incorporada als nostres olis.

Els olis essencials són difícils d'obtenir?

I cars. En una gota d'oli essencial, si fem una cromatografia, que és com una analítica d'aquell oli, hi podem trobar de 50 a 500 molècules actives. L'oli és l'essència de la planta, i d'on surt tota la medicina. Cada molècula té una funció específica. Si agafes la gaulthèria i l'olores, diràs si això és el Reflex de fa uns anys, perquè és àcid salicílic, té un 96% de l'aspirina, i ja saps que és antiinflamatori i analgèsic. Doncs això que trobem en aquesta planta ho trobem en centenars de plantes.

Què diferencia aquests olis dels aromes i perfums més químics?

Que són exclusivament naturals, les molècules provenen de l'extracció de les plantes i només de les plantes. En una aroma o perfum sintètic les molècules són químiques, procedeixen de laboratoris i, pitjor encara, els fixadors també els inhalen. Aquests fixadors no es queden a la roba, sinó també a dins nostre i volem que en una empresa, hotel o despatx respiris productes naturals i no que et fiquis química. Els olis que fem els enviem a l'Agència

Química Europea perquè els certifiquin. No és un requisit indispensable, demanar el certificat, però nosaltres ho fem.

Per què són tan importants, les olors?

Perquè aquestes molècules aromàtiques, en respirar-les, van directes al sistema límbic, que és el nostre ordinador: aquí hi ha la memòria, l'estrès, les emocions... Inhalant-ho passa de seguida al sistema nerviós. És per això que l'espígol relaxa. També hi ha molècules antibacterianes i fungicides.

Qui tipus de clients teniu?

Hotels, despatxos, botigues, restaurants, clíniques dentals... A Sant Sebastià, Badalona, Barcelona, Vilafranca... I també a Moià: Level Idiomes, Els Avets, Perruqueria Teresa Rafart, Ferreteria Ordeix, Hotel Urbisol, El Petit Celler, Holístic Teràpies, Perruqueria Girbau, Laia Roca Dietista, Llanes Moià... Hem cedit un aparell al CAP que està en difusió constant dels nostres olis amb propietats antivirals. També fem aromes personalitzats, estudiant la tipologia de client i d'on i què vol transmetre.

En Jordi i la Montse mostren a LA TOSCA els olis i les instal·lacions de Montbrú. Sempre que poden, fan servir proveïdors i materials de proximitat. La conversa continua, però l'espai és limitat. Teniu una visió de futur que podria millorar notablement el paisatge i l'olor de la comarca?, preguntem per acabar la conversa.

Sí, ens agradaria que els camps del Moianès que no són productius es poguessin transformar en camps actius de flors o plantes aromàtiques. Això donaria un benefici als productors, i també a Shizen'na, que podria destil·lar aquestes plantes. Això permetria transformar la fortor de purins en una aroma natural. Qui sap si amb extensions de camps d'espígol, per exemple, podríem tenir al Moianès una petita Provença, que repercutiria també en el turisme de natura.

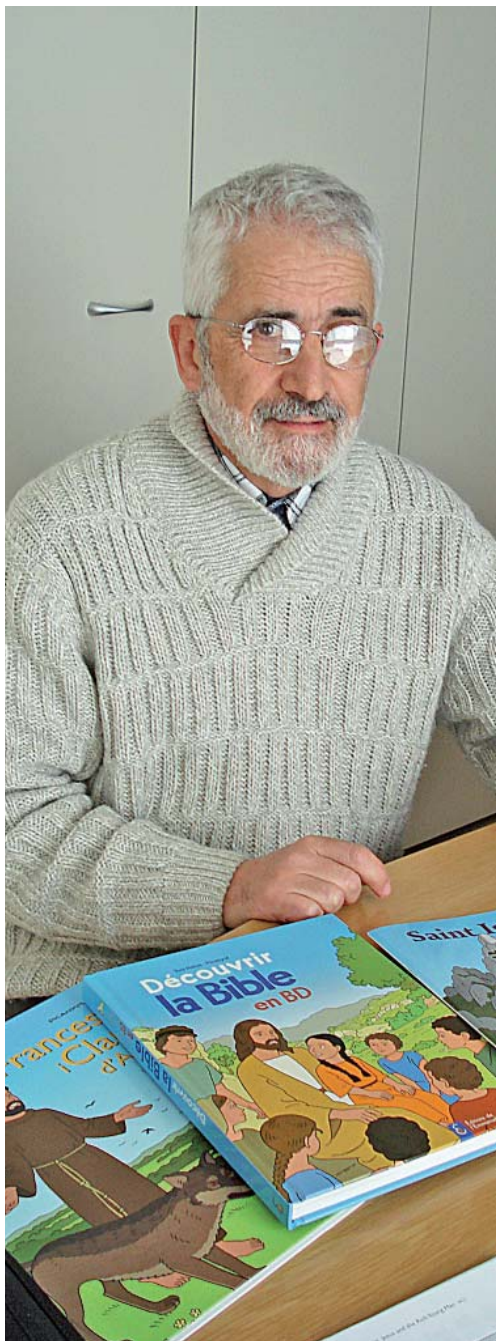

Instal·lacions i equipament de l'empresa, a Montbrú (fot. J. Font)

NECROLÒGIQUES

En la mort d'en Picanyol

Jaume Clarà

Picanyol (fot. J. Clarà)

El dibuixant moianès Picanyol moria el proppassat 18 de març. Com constata Carles Riera en l'article següent, Picanyol va tenir una estreta vinculació amb LA TOSCA. A les seves pàgines va publicar els primers dibuixos i hi va ser entrevistat diverses vegades. Vaig tenir el goig de fer-li l'última, l'abril del 2014, amb motiu de l'èxit internacional dels seus còmics de caràcter religiós: l'adaptació de la Bíblia per a infants o les vides de sant Ignasi de Loiola i santa Clara d'Assís, entre altres. En la conversa vam repassar la seva trajectòria, des de l'omnipresent Ot, el bruixot —que, com sovint passa amb les obres de gran èxit, acaba amagant la resta de la trajectòria de l'artista—, però també altres activitats innovadores en què va participar, com els jocs d'ordinador, els *Otjots*. Amb una gran sinceritat, Picanyol també va repassar les seves «crisis d'imaginació» —fruit de la qual és la seva única obra no il·lustrada, *Històries d'una pensió* (2006) sobre la seva infantesa— i el seu procés de renovació espiritual: «Vaig aprofundir en la fe, ja que jo venia una mica del *new age* i de sincretismes i eclecticismes de tot tipus», afirmava. L'entrevista acabava parlant dels projectes de futur que encarava i una darrera pregunta: «I no em puc estar de preguntar-te: l'Ot, el bruixot, ¿té vida per a temps, encara?» A la qual Picanyol responia: «No ho sé pas. Ha durat quaranta-dos anys i ara em costa molt continuar creant noves històries, estic en una altra cosa...» Pocs dies després d'haver enregistrat l'entrevista, m'escrivia per dir-me que s'ho havia acabat de pensar i decidia deixar de dibuixar l'Ot, el bruixot, i que si volíem donar la notícia en primícia, endavant! Però després de pensar-ho una mica, vam valorar que aquesta notícia

prendria relleu als èxits que en aquells moments estaven tenint a tot el món la resta de la seva obra, i vam decidir esperar al número següent de LA TOSCA per a fer-nos ressò del final de l'Ot. Un número que va comptar amb un article del moianesenc d'adopció Joaquim Carbó, amb

qui estava vinculat en Picanyol a través de la revista *Cavall Fort*.

El ressò que ha tingut la mort del nostre compatriota en els mitjans de comunicació demostra com era de conegut, i d'estimat, ell i el seu personatge més emblemàtic. La seva obra, de ben segur, perviurà.

El dibuixant Picanyol i Moià

Carles Riera

Hem perdut la bona persona d'en Picanyol, el gran dibuixant d'històries il·lustrades o còmics, l'autor d'*Ot, el bruixot* de la revista *Cavall Fort*, de les il·lustracions —entre altres obres— de la *Bíblia dels nens* (traduïda a moltes llengües) i del llibre *Històries d'una pensió. Preus barats i plats plens*, publicat l'any 2006 (reeditat, en petit format, l'any 2012), unes memòries amb un títol que fa referència a la fonda-pensió que la seva mare regentava a Moià, al carrer de les Joies, número 20. Nascut el 16 de març de l'any 1948, s'extingia plàcidament el 18

de març del 2021 (l'endemà, festivitat de Sant Josep, tingué lloc la missa-funeral pel seu etern descans a l'església parroquial del seu poble natal).

Arran de la seva mort s'han escrit molts articles de record i homenatge, i els mitjans informatius de tot el país s'han fet ressò de la seva vida i obra. Aquí ens limi-

talem a una descripció sumària de la seva aportació a la cultura moianesa, amb alguna pinzellada evocativa de caire més personal.

Josep Lluís Martínez Picanyol estudià als Escolapis i, després, a l'Escola Pública. Va formar part de l'Agrupament Escolta Mossèn Amadeu Oller, com explica en el seu llibre de memòries. A catorze anys anà a viure a Barcelona. En 1970 es casa amb Rosa Maria Carballal, viuen a Barcelona i l'any 1972 es traslladen a Sant Jordi Desvalls (poble d'on era filla la mare de la Rosa Maria) fins que en 1984 la família

ve al poble nadiu d'en Josep Lluís i s'hi instal·la definitivament.

Ens deia en una entrevista a LA TOSCA del mes de desembre de 1979: «Les meves millors estones de petit eren les excursions, a la Tosca o per aquí dalt a la costa de la Creu, i és que amb la natura m'hi sento ben identificat. D'infant no

vaig estar gaire compenetrat amb la vida del poble. Vivia en un món de fantasia i d'imaginació que després m'ha ajudat molt, és clar. Era un nen molt "raro": quan passaven els gegants i els capgrossos, en comptes d'anar a empaitar el "Pollo Matapuces" com els altres, m'amagava. O sigui era dintre d'un poble i no me n'adonava. Era l'època de dibuixar pirates: havia omplert l'escala de casa meva (núm. 20 del carrer de les Joies) de dimonis i pirates de dos metres d'alçada i recordo que els veïns es van anar a queixar a l'amo.»

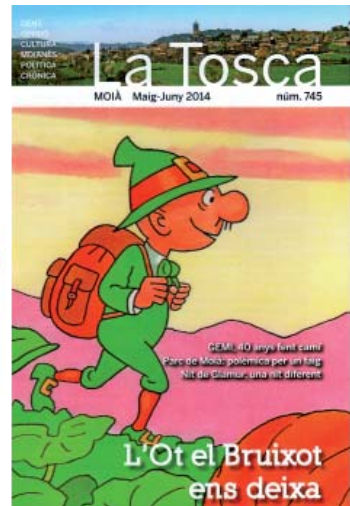
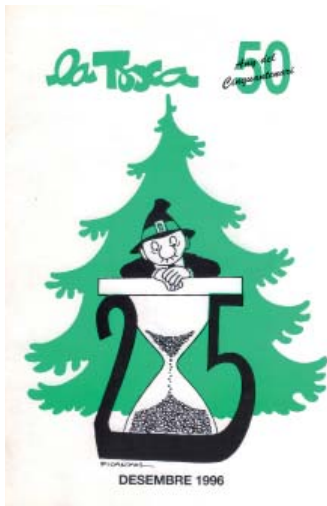
On primer va començar a publicar els seus dibuixos va ser precisament en aquesta revista, LA TOSCA: les seves col·laboracions inicials, que ell mateix portava a la redacció, consistien en dibuixos humorístics; el primer figura en el número de novembre de 1961. A més, durant un quant temps formà part de la junta de l'Agrupació Cultural La Tosca i, més endavant, hi publicà el «Concurs». Són d'ell també el dibuix d'unes quantes portades del butlletí, concretament de sis números, si no anem equivocats (357, 418, 482-483, 545, 696-697 i 745; vegeu també Jaume Clarà i Arisa, *Moià, 1947-*

2006 «La Tosca», seixanta anys de vida moianesa, 2007).

En Josep Lluís M. Picanyol va ser entrevistat a les planes del nostre butlletí diverses vegades: en el número de desembre 1979, amb motiu d'una exposició aquí a Moià; en el de febrer-març 1990, reproduint una entrevista apareguda dins *Cavall Fort*; en el del desembre 1996, en l'escaiença del vint-i-cinquè aniversari d'*Ot, el bruixot*; l'abril del 2014, a propòsit de l'edició de *La Bíblia dels nens*, amb il·lustracions seves, una obra traduïda a molts idiomes que ha fet que el nom del nostre il·lustrador sigui conegut internacionalment.

Els números de desembre dels anys 1976 i 1984 de la revista *Truc* duen també una portada de Picanyol. I en la revista esportiva *Palestra* comencen a aparèixer-hi dibuixos seus ja en el número 10 (corresponent al segon trimestre de 1980), i en endavant; és d'ell la portada del número especial del 75è aniversari del C.E. Moià (núm. 77, primer i segon trimestres de 1997).

De llibres d'autors moianesos (o vinculats amb la nostra vila) il·lustrats per ell coneixem: *Coses de Moià i gent moiane-*

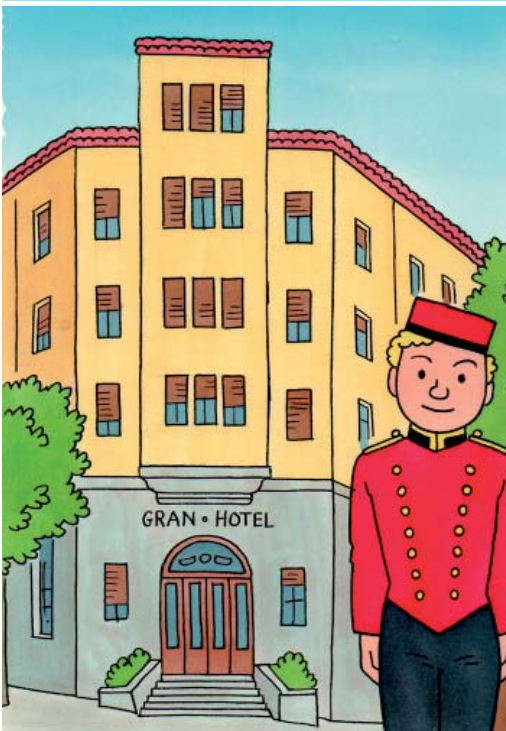
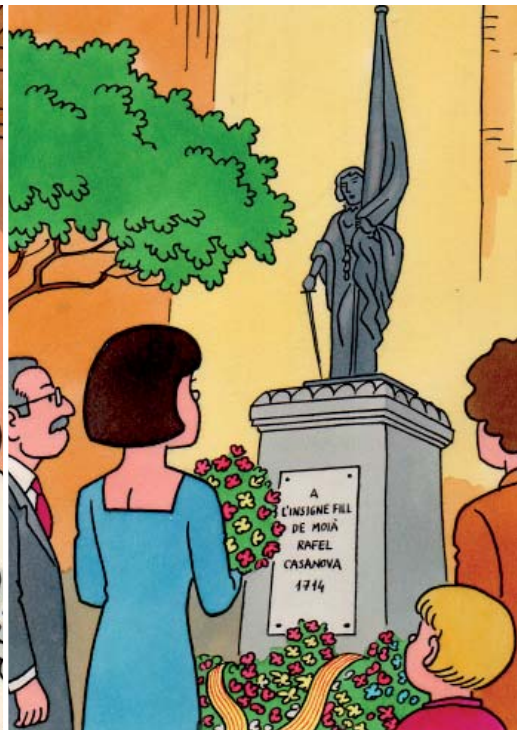
sa I i II (1983), de qui signa aquesta nota; *Un romà al segle XX* (1991) i *Contes verticals* (2008), d'Alegria Julià, i *Nadals de llum* (1995), de la poetessa Josefina Pons i Puigcorbè. Recordaré sempre aquell dia que amb el meu cotxe anàrem, amb la seva mare, de Moià a Arbúcies (la família Picanyol hi sojornà uns caps de setmana, per poc temps); jo li portava unes quantes fotografies i, allà mateix, en una estona, em va dibuixar uns habitants de les coves del Toll, uns monjos agustinians del monestir de l'Estany, uns balladors (del ball del Ciri i del de les Gitanes), el Pollo Matapuques, els Armats, el tenor Francesc Viñas, la Fura dels Baus... il·lustracions que figuren en els meus llibrets *Coses de Moià...* ja citats.

Al llarg de la seva vida, Picanyol va exposar diverses vegades a casa nostra: per l'agost de 1979 presenta una mostra de dibuixos, en companyia dels il·lustradors Pilarín Bayés i Jordi Clapers (Xóts); per cert, una col·lecció de quadres en què retrata predominantment monjos en actitud sovint còmica, d'una bellesa corprendora, molts d'aquests retrats escampats en cases d'aquí Moià. Ho torna a fer pel desembre de 1986, i presenta, al Condal,

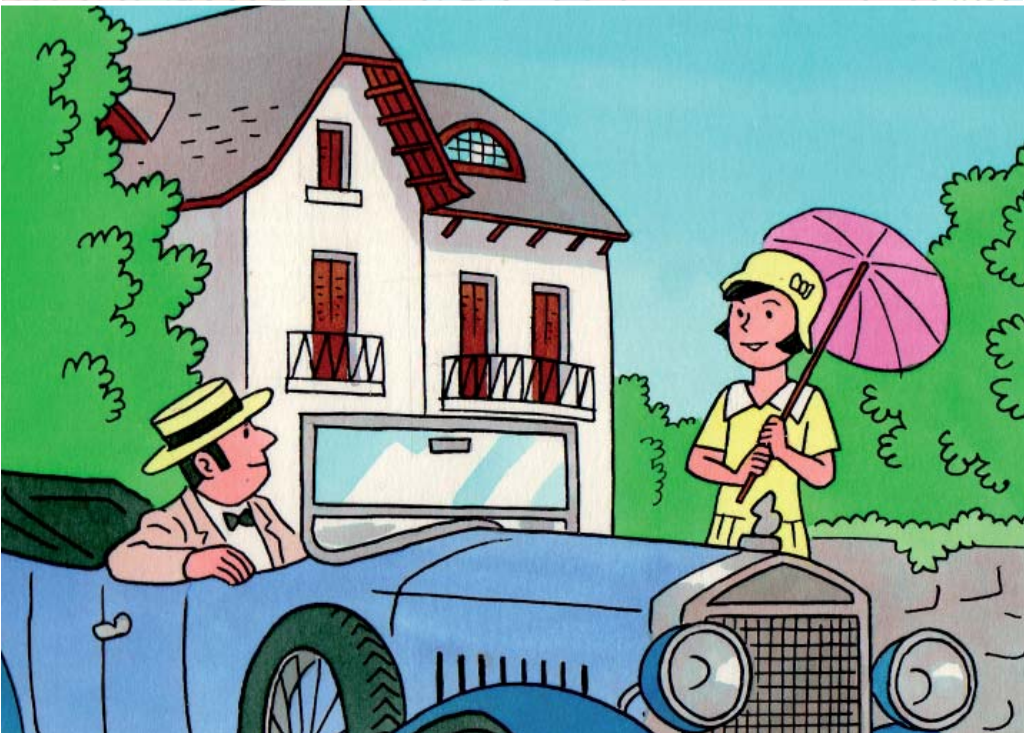
dos volums de l'obra *Mims*. En l'escaiença del vint-i-cinquè aniversari del seu personatge més popular, el 7 de juny de 1997 la vila de Moià dedica un monument, obra de Josep M. Molist, a *Ot, el bruixot*, situat al parc municipal; s'inaugura també a la casa natal de Rafel Casanova una exposició de dibuixos originals del ninotaire moianès — imaginació desbordant, gust, finor, etc.—, acompanyats de dibuixos de l'Ot fets pels alumnes de les escoles del poble i altres dibuixants i pintors moianesos; a l'Esplai té lloc la presentació del CD-ROM *Otjocs*; en el mateix recinte s'organitza una taula rodona sobre «L'imaginari infantil a Catalunya», amb presència de destacades personalitats del món dels llibres. Picanyol havia participat també, qui-sap-les vegades, en les exposicions col·lectives dels pintors moianesos.

Pel juliol-agost del 2005 apareix l'àlbum de cromos de Moià de l'Agrupació de Botiguers, amb dibuixos d'en Picanyol i textos de Ramon Tarter. Van tenir molt èxit: la gent s'intercanviava cromos, comprava àlbums i els enviava a familiars de fora de Moià.

També va il·lustrar molts programes d'activitats d'entitats locals, com ara del

Dibuixos de Picanyol per a l'àlbum de la història de Moià (Arxiu Històric de Moià)

Dibuixos de Picanyol per a l'àlbum de la història de Moià (Arxiu Històric de Moià)

C. E. Moià, del GEMI, del Festival de Patinatge, El Fanal, Hospital-Residència, programes de la festa major, etc. És també autor de logotips, auques i ex-libris d'empreses locals i de gent de Moià.

L'any 2019 li fou concedida la presidència de la Festa de l'Arbre, acte al qual no pogué assistir per problemes de salut. L'any següent correspongué a aques-

ta distinció amb un preciós dibuix amb aquestes paraules: «Dedicat a la Lliga de Defensa de l'Arbre Fruiter, amb estimació i agraïment.»

La seva família m'ha fet arribar, amb prec de publicació, uns pensaments seus —escrits ja fa molts anys i que trobareu a continuació— que són un retrat de la seva cosmovisió, humanitat, bellesa i bondat.

Pensaments de Josep Lluís M. Picanyol

Si només volguéssim ser el que som i, des del que som, créixer i florir...,

si embellíssim el nostre camí respectant el camí dels altres...,

si tinguéssim confiança i creguéssim que la creació és bona...,

si no volguéssim canviar el que en envolta i només féssim créixer la bellesa que portem a dins...,

les coses, suaument, tornarien al seu curs natural.

Cada cosa tornaria a ser el que és.

I aquest món seria el jardí de Déu que en realitat és.

Tristos ploreu els nostres ulls perquè

marxa la seva llum.

Però ens queda dins el cor l'esperança que no mor.

Joc d'ombres irreal és el món enganyador.

Però ens queda dins el cor l'esperança que no mor.

La mort sega tota vida, no val la pena resistir-s'hi.

Però ens queda dins el cor l'esperança que no mor.

Un dia ens haurem d'acomiarar.

Cal acceptar-ho sense patir.

No vull que deixis de ser feliç.

No hi ha distància ni separació, perquè ens queda dins el cor l'esperança que no mor.

Descansa, artista!

Teresa Terricabras i Vilar

Silenci, reflexió, natura, inspiració...

Un record. Quan amb els alumnes grans de l'Escola Pia vam fer els Pastorets protagonitzats per l'Ot, el bruixot, ens vas venir a veure al Casal mentre assajàvem i vas seure entre els nois i noies actors-actrius. La pregunta que t'havien fet mil cops va sorgir: «Com t'inspires per a les tires de l'Ot, el bruixot?» La teva resposta va ser: «Surto de casa, camino fins a la Creu i quan torno ja tinc la idea i em poso a dibuixar-la.» Molts cops des del pati et vam veure passar, les mans al darrere, cap baix, cap a la Creu; després baixaves amb cara alegre.

* * *

Amistat, música, artistes, esperit de nen...

Un segon record. Quan des de l'ajuntament vam parlar amb tu d'homenatjar l'Ot, el bruixot posant una escultura al parc, nosaltres vam proposar la zona de l'estanyol i tu vas dir: «No, al llac, no; l'Ot ha d'estar prop dels nens, al costat dels gronxadors.» Així es va fer. Festa grossa el dia de la inauguració, música, jocs,

trobada de dibuixants —crec que tot el món de la il·lustració de Catalunya era al parc—. Quina amistat s'endevinava en les vostres salutacions! Moià hi era fent-vos costat a tots.

I el «tingui, tingui» de l'àlbum de cromos sobre la història de Moià? Tothom canviava cromos..., jovent, adults... Una experiència meravellosa.

Poc més tard, l'Ot, el bruixot tornava a acostar-se als nens de Moià, la Biblioteca Municipal batejava la sala infantil amb el nom de l'Ot.

* * *

País, Mauer, poble, agermanament...

Tercer record. En un intercanvi amb els amics de Mauer els vam regalar el primer volum dels llibres de l'Ot. Més tard ens van dir: «Entenem millor com sou els catalans després d'haver somrigut constantment amb els acudits de l'Ot.» En la següent visita els vam regalar el segon volum,

Picanyol, quin regal vas fer-nos amb el teu art!

Descansa, artista!

Inauguració del monument a l'Ot, el bruixot, l'any 1997 (fot. Jordi Soler)

Adéu a un sardanista

Agrupació Sardanista de Moià

El món sardanista en general, i molt concretament el del Moianès, està profundament entristit. El proppassat 9 de març ens va deixar en Ramon Marsinyac, el nostre mestre i ànima capdavantera d'aquesta dansa tan estimada per tots els catalans.

La seva història va començar l'any 1971, quan, juntament amb la Mercè, va preparar un grup de nens i nenes per a ballar a l'arribada de la Flama de la Sardana a Moià. A partir d'aquí, tots dos van formar un grup sardanista i van crear tres colles (Llaç d'Amistat, Esperit Moianès i Caliu Sardanístic), que participaren en gran nombre de concursos arreu de Catalunya, en diferents categories i amb molt bons resultats.

Al llarg dels darrers cinquanta anys no han parat de promocionar la sardana en tots els àmbits possibles, fent cursets a les escoles i entitats de Moià i a les dels pobles veïns, organitzant audicions a l'estiu i el conegut Aplec al parc de Moià durant el primer cap de setmana d'agost.

També, i després de temps sense colles en el món de la competició, l'any 2012 van ser els impulsors i primers entrenadors de la nova colla veterana Llaç d'Amistat, que, el dia d'avui, continua essent present en el Campionat de Catalunya.

Durant l'Aplec de l'any 2015 totes les diferents generacions que ens van ensenyar a ballar i a estimar la sardana vam voler rendir un petit homenatge al seu gran esforç i entusiasme.

Homenatge a Ramon Marsinyac i Mercè Homs l'any 2015 (fot. C.I.C. – Moià)

Els sardanistes mai no els podem deixar d'estar agraiats per la seva inesgotable dedicació a mantenir viva la nostra dansa, la sardana. Per això, ara i avui ens toca agafar les espartenyas, fer rotllana, puntejar i seguir el camí, mai tan ben ex-

pressat com ho va fer el pare Mateu en la seva sardana *El Ramon i la Mercè*: «Com estimen la sardana, / com la volen escampar, / com voldrien que fos vida / per tot català!»

Et trobarem molt a faltar!

Ramon Marsinyac i Rovira

Marian Baqués

Des que em vaig jubilar, ara farà nou anys, cada dimarts i algun altre dia de la setmana sortíem a caminar amb el Ramon. I, si a mi m'envaeix un dolor al qual no sé posar nom, ¿com no se sentirà la Mercè, i el Jordi, i la Meritxell, i l'Elena, i el Francesc, i la Laia, i l'Eloi, i el Joel, i l'Aniol, i el Jordi, i la Marta, i les altres germanes? Som tants i tants els qui estimem el Ramon!

Ramon, has deixat escrit, entre altres coses: «El funeral que jo vull. No vull ni lloances, ni records. Vosaltres —i citeu els noms de la teva família— ja sabeu de sobres la meva vida.» D'aquest tema, també n'havíem parlat. Evidentment intentaré fer-ho així. Entenc, doncs, que ens és vàlid parlar d'algunes de les nostres vivències amb tu.

Sovint recordo aquelles paraules del profeta Amós: «Heu vist mai dos homes que caminin plegats i no acabin coneixent-se?»

I em van venint imatges i paraules teves. La primera infantesa a les Tàpies. El que el teu pare t'explicava sobre la guerra. La gran dona que per mare vas tenir. Els teus anys a Artés. El primer treball a la farmàcia del senyor Blancher. La teva vinguda a Moià. La *mili* a Marina amb la fragata *Neptuno*. La teva implicació amb el ciclisme. El teu treball a la farmàcia de Moià. La botiga, amb aquells pollastres dominicals.

I les sardanes! N'has estat ànima, mestre, divulgador. L'Aplec eres tu, Ramon, la Mercè i, sortosament, la gent de la junta. Mig any abans de l'Aplec les còples ja tenien les sardanes que havien d'interpretar, perquè les havies escollides. L'Aplec del primer diumenge d'agost era —i serà— una festa de llum, de música, de país.

Era una joia veure com ennoblíeu la sardana, tu i la Mercè. Ja ho digué el pare Mateu:

*Entusiastes fora mida,
puntejant com dos infants,
encomanen l'alegria
d'agafar-se de les mans.*

El llorer que els sardanistes t'han portat és per a nosaltres símbol de vida, de victòria.

I la família! Deixeu-me explicar que cada començament de juliol sortia a la conversa la Montserratona, misteri d'amor i de vida, que bressolàreu amb un amor infinit. I amb quina cura l'acompanyàreu, amb quant dolor l'acomiadàreu. I el 14 de juliol, aniversari de la seva dormició, pujàveu en silenci a Montserrat, perquè ella era dignament viva en vosaltres.

Ep, que les sardanes eren molt importants, que Catalunya era molt important, però el Barça també!

El confinament i la mort de l'Eduard van ser especialment durs per a tu. I ara que començaves a reemprendre el vol i

tornaves a treure el cap, ara ens ha arribat el que ens ha arribat. Ramon, sempre vàrem esperar que te'n sorties. La Mercè digué que esperava el miracle. Però al cel —la Montserrat, la primera— t'esperaven. També et volien amb ells. I nosaltres, aquí. Lloat sia Déu!

I, mentrestant, fem camí. Com aquells dos caminants que marxen vers Emaús de l'evangeli proclamat suara. Som hu-

citats camina amb nosaltres. I diem: «Queda't amb nosaltres!»

Abans-d'ahir, dimarts, tornàvem de la Fàbrega amb el teu record al cor. Després de massa dies d'una atmosfera polsosa, damunt la costa de la Creu s'obrí el cel amb un blau transparent, lluminós, clar, tot resplendia. Tot resplendia, tot era llum. Llum damunt la creu. La creu quedava a sota; la llum, a dalt. «Vine, Ramon, vine, que t'obro el camí!», deia.

I una veu ens repetia insistent: Vencerem! I tant, que vencerem! Vencerem de tantes morts que ens parteixen l'ànima! Vencerem malgrat que sabíem que d'aquesta malaltia se'n sortiria, però no ha estat així —i què sé jo, de la vida! Tossudament la vida sempre acaba vencent. Ens aixecarem malgrat que ara tot ens ha caigut al damunt. La Mercè i els teus s'aixecaran perquè la vida continua, i hi ha filles i fills, i néts al davant nostre. I Moia, i un país a tirar endavant que avanci donant-se les mans. Vencerem i hi haurà «un cel nou i una terra nova». Vencerem precisament gràcies a les

Ramon Marsinyac i Mercè Homs en rebre el premi Agustí Grau (fot. Àlex Mur)

derrotes infligides, al patiment que hem sentit i viscut. I n'aprendrem la lliçó! Vencerem per reivindicar la vida, la llibertat, l'amor. I ens donarem les mans i avançarem guanyadors per sempre més.

Viu, Ramon, viu, viu! Per sempre. Vencedor per sempre. Perquè ja has arribat! Viu amb qui estimes, amb qui has estimat. En nosaltres hi viuràs per sempre.

El cel s'omplirà de sardanes

Teresa Terricabras i Vilar

Allà dalt ja estan preparant els parcs i les places i ja refila el flabiol: hi ha arribat el nostre Ramon. El cel s'omplirà de sardanes.

Ramon i Mercè, com us he admirat sempre, fidels al poble, al país, a la sardana, als camins de la terra, a la col·laboració, al somriure... Us he admirat des de l'ajuntament i des de casa.

Tots els estius sardanes al parc, tots els hiverns cursets de sardanes. Junts, tots dos...

Un fet se m'apropa: ¿recordeu, Ramon i Mercè, la gran sardana que vam ballar encerclant l'edifici de l'església parroquial, amb aparells de ràdio a terra que reproduïen la sardana emesa des de Ràdio Moià? Quants moianesos hi van participar! Formava part de la marxa per

a defensar la llengua catalana. Sempre hi éreu. Com a anècdota recordo, Ramon, com vam riure quan la iaia de la parada de roba de sota el campanar em va dir abraçant-me «¡Teresa, mi niña, si no sabbes ballar sardanas!» I tu, rient, em vas dir: «Apunta't al curset.» Ai el meu genoll i el meu poc sentit del ritme!

Avui he anat al parc, el de dalt, el de l'estanyol, el de les sardanes, i de lluny en lluny he sentit el so de la tenora i un plor. Hi he anat a dir-te, amb paraules de Joan Maragall: «Adéu, Ramon, però no adéu, el millor de tu queda entre nosaltres.»

A la nit m'he despertat i he sentit cel enllà una altra sardana. Calla, que el Ramon ja ha organitzat el primer aplec al cel.

SOPA DE LLETRES

Elvira Permanyer

D	I	T	S	D	E	L	A	M	O	R	T
E	M	J	C	A	S	S	O	L	E	T	A
E	Q	U	L	I	M	E	S	A	R	O	C
Q	A	Z	R	E	O	X	S	R	P	L	A
S	F	H	K	G	S	A	X	Ç	N	N	R
A	X	V	N	J	O	S	Y	O	P	B	R
A	G	E	N	E	L	L	O	T	U	R	E
R	I	B	H	G	E	J	A	L	Q	V	R
O	I	X	A	M	P	I	N	Y	O	O	E
G	B	A	O	N	R	E	X	I	O	M	T
R	O	V	E	L	L	O	D	A	V	R	A
T	M	X	C	A	M	A	S	E	C	F	I

Bolets de primavera

Busqueu el nom de deu bolets que trobarem a la primavera als boscos de casa nostra, alguns comestibles i d'altres no. Podeu trobar els noms a la pàgina 48.

DE FORA ESTANT

Lídia Camprubí exposa al Casino de Manresa

Roser Portet

Dins el cicle «Gènere i territori», programa de reflexió del paisatge a través de la mirada de gènere, que organitza el Centre d'Art Contemporani i Sostenibilitat El Forn de Calç, CACiS, la moianesa Lídia Camprubí i Alcoceba i Nika López han presentat l'exposició conjunta *Tactes*, on les dues artistes reflexionen i parlen dels diferents tactes amb l'entorn, amb la natura. L'exposició es va poder visitar del 5 al 21 de març a l'Espai 7 del Centre Cultural El Casino de l'Ajuntament de Manresa.

«La Crida del Bosc» és la instal·lació escultòrica que ens mostra Lídia Camprubí, un conjunt de garrafes i ampolles creades expressament per un artesà del vidre, Paco Ramos, per a contenir bocins de bosc, resultant d'un procés de treball

sostenible en l'entorn i en l'ús dels materials, sota el títol conjunt de *Tactes*, títol que es converteix en un concepte suggeridor; nosaltres, però, per respecte a l'obra i perquè ningú no ens convida a fer-ho, ens mantenim a una distància prudent de cada peça. Cadascuna d'elles provoca el nostre captament, les rodegem, mirant des de tots els angles tot el que ens atrau, el que ha inspirat a la seva creadora, amb delicadesa, amb sensibilitat, amb cura i amb l'estima que ha anat elaborant cada composició, no solament per l'obra, sinó pel món que l'origina, que són els nostres paisatges del Moianès.

La ingerència de la mà de l'artista dóna l'artificialitat de cada una de les peces a l'hora de muntar-les. En aquesta artificialitat, precisament, radica la creativitat; és la que ens fa fixar en tota la genuïtat dels elements i n'intensifica la bellesa. Per a l'artista allò que és natural és perfecte en totes les seves imperfeccions i ens ho transmet, gràcies al procés de creació, tot fet a mà, als coneixements per a treballar tots els materials: filar cordill i escollir cada gruix, el suro, produint cola a partir de resina orgànica... tot per a treballar els elements trobats al bosc: fulles, branques, herbes aromàtiques, diferents textures i tonalitats...

El conjunt de l'obra es presenta al voltant d'una reflexió més profunda, de sostenibilitat i voluntat de respectar el medi natural, alhora d'agraïment a aquest entorn, dins una línia ecologista. Res no hi és gratuït, el mateix embolcall dels elements en el vidre denota aquesta reflexió, la de la conservació dels elements, tal com si fos el desig de conservar l'entorn natural.

La instal·lació que exhibeix la Lídia es complementa perfectament amb l'obra de la seva companya d'exposició, Nika

Fot. R. Portet

López, que treballa també amb l'entorn natural, on el material de treball és el seu propi cos. En l'Espai 7 hi va presentar un audiovisual i fotografies com una part resultant de la seva experimentació emana da d'una estada artística al CACiS, l'any 2017.

Les peces artístiques han estat elaborades durant els anys 2020 i 2021, formen part d'una ideació artística més àmplia, exposada per primera vegada a l'espai CACiS, només un cap de setmana perquè l'artista hi pogués fer fotografies per al seu projecte de fi de grau de Belles Arts. Juntament amb el Cercle Artístic del Moianès va poder presentar dues peces a l'exposició de Moià l'agost de 2020. Posteriorment, i en ple confinament, va poder muntar-la a Castellcir, també per un cap de setmana, amb la gratificació d'un bon acolliment. Finalment, es va exhibir, juntament amb altres companys de Belles Arts,

Fot. R. Portet

Fot. R. Portet

a Sant Boi de Llobregat, en aquest cas sobreposant-se en algunes dates amb l'exposició a Manresa. Cadascun dels casos en versions diferents al voltant del mateix tema i format dels elements similars.

El seu projecte artístic es prolonga, l'artista té intenció de continuar experimentant amb els elements i materials naturals i evolucionant, perquè troba que encara no l'ha tancat, forma part d'un procés de treball que no sap encara fins on la portarà, tot i que ja té en ment altres projectes artístics que encara ha de madurar com es desenvoluparan. La seguirem per veure la seva evolució en la seva trajectòria creativa.

Pròximament té previst exposar la mateixa instal·lació escultòrica a Gironella. Per a aquells lectors que no han tingut ocasió de visitar-la, valdrà la pena anar-hi. Tot i que, per ara, no podem facilitar-ne les dates.

«Cosint fils de vidre», al CACiS

Roser Portet

Del 28 de febrer al 4 d'abril es pogué visitar, a l'exposició *Cosint fils de vidre* al Centre d'Art Contemporani i Sostenibilitat El Forn de Calç, CACiS, a Calders, obra dels artistes Marina Berdalet i Andrés, Llúcia Cala, Teresa Codina Bernadí, Eudald Font i Cleries, Mon Liria, Martí Martínez, Lluís Mas, Aleix Mataró Garriga, Roser

poder-la fer de forma física però sí de manera virtual a través d'un vídeo que recollia les nostres obres de denúncia i reflexió contra [les agressions a] les dones, algunes d'elles atrapades a la llar amb el seu maltractador. Ara, el CACiS ens ofereix l'oportunitat de poder exposar físicament el nostre art reivindicatiu dins el cicle "Gènere i territori".

Aproximadament una vintena d'obres reflexionen sobre una problemàtica social i universal que atempta contra les dones i que tristament no sembla que tingui tendència a disminuir.»

Als lectors interessats en l'obra d'aquests artistes que no hagin tingut l'oportunitat de visitar l'exposició, els convidem a veure el vídeo elaborat expressament en el canal de YouTube «25 N Reivindic[art] 2020 – Contra la violència de gènere».

Podríem enllaçar aquesta petita crònica amb la de la presentació de l'exposició de Lídia Camprubí que la precedeix, per ressaltar com el CACiS fomenta de manera activa i dinàmica la visibilització de l'obra dels artistes mo-

Exposició al CACiS de Calders (Fot. R. Portet)

ianesos, a part del projecte artístic que hem tingut ocasió d'explicar en números anteriors de LA TOSCA. Aquest fet el valorem amb positivitat, per les sinergies creades entre els artistes i els espais;

però, alhora, ens fa evident la mancança d'un espai adequat per a muntar-hi exposicions a Moià, per a poder-nos-ho plantejar, tant sigui per exhibir l'obra dels artistes locals com tot el que es pot oferir d'arreu.

Guanyar un Gaudí!

Roser Portet

L'Acadèmia del Cinema Català es troba en unes hores difícils. L'any 2020 ha estat un any molt dur per al cinema en català, tan sols sis pel·lícules són les que s'han presentat en aquesta llengua a la gala dels Premis Gaudí d'enguany. El poc suport que rep el cinema en català per part de les institucions que tenen encomanat donar suport a la llengua i la cultura catalanes, els passa factura. Rebre suport, és clar, no són només els aplaudiments, l'omplir-se la boca de la seva qualitat, les bones crítiques..., que també és molt important per a fer-lo visible, reconèixer-lo i valorar-lo, sinó sobretot una cosa tan tangible com són els diners que calen per a tirar endavant cada projecte. El Covid-19 no hi ha ajudat gens; desitgem que ben aviat es redreci.

Enguany, en la XIII edició dels Premis Gaudí el poble de Moià hi té un vilatà que hi ha participat, i no tan sols això, sinó que també ha format part d'un dels equips guanyadors! Es tracta de Jordi Font i Figueras (fill del nostre company de redacció Josep Font), cap de so directe i disseny de so del curtmetratge *Ni oblit ni perdó*, guanyador dins aquesta categoria, on competia amb quatre curtmetratges més per aquest premi.

Ni oblit ni perdó és dirigit per Jordi Boquet Claramunt, escrit pel mateix Boquet juntament amb Tomàs Bayo, i produït per Escac Films. Es tracta d'un homenatge en memòria de Guillem Agulló, assassinat per les seves idees per un grup de neona-

zis, que no posa la memòria en la persona sinó en l'acte de recordar-lo.

Ha coincidit que la pel·lícula *La mort de Guillem*, que tracta precisament els fets esdevinguts l'any 1993 a Montanejos, ha guanyat en el mateix certamen en la categoria de millor pel·lícula per a televisió.

Jordi Font i Jordi Boquet, amb el Gaudí

Jordi Font i Jordi Boquet són amics, companys d'estudi a l'ESCAC, Escola de Cinema i Mitjans Audiovisuals de Catalunya, a Terrassa, el lloc on es van conèixer i on van començar a compartir projectes i amb qui també havia compartit pis d'estudiants durant tres anys. Donem l'enhorabona als guanyadors i desitgem que el premi els encoratgi a continuar treballant pel i en el cinema!

MOIANÈS

Resultats de l'any 2020 per àrees i serveis

Consell Comarcal del Moianès i Consorci del Moianès

Tot i l'estat d'alarma, el confinament, les restriccions i l'impacte del Covid-19, el Consell Comarcal del Moianès i el Consorci no s'han vist afectats amb una davallada de les persones usuàries —ja sigui telemàticament, telefònicament o de manera presencial— dels seus serveis durant l'any 2020. Fem aquí una pinzellada sobre els resultats quantitatius més destacats per àrees i serveis:

- S'han aconseguit subvencions i recursos per un import de 4.789.137 euros, que inclouen: subvencions rebudes pel Consell Comarcal i el Consorci i subvencions i recursos obtinguts per les empreses i persones físiques del territori gestionats amb el suport del Consell Comarcal i del Consorci.

- Des del Consell Comarcal i el Consorci s'han realitzat seixanta contractes a persones aturades en el marc de diferents programes de treball i formació, per un import total de 897.576 euros.

- Des de l'**Àrea de Serveis a les Persones** i pel que fa a serveis socials bàsics i especialitzats, s'han obtingut els següents resultats:

- ~ S'han realitzat 8.934 hores, ja sigui prestades pels ajuntaments o pel Consell Comarcal, del Servei d'Atenció Domiciliària. Des de l'inici del servei, l'any 2017, s'han incrementat en 2.286 les hores gestionades del SAD.

- ~ S'han tramitat 91 PIA's – Pla Individual d'Atenció (Llei de Dependència).

- ~ 6.735 euros atorgats per a transport adaptat corresponents a 31 ajudes concedides a habitants del Moianès.

- ~ 140 famílies i infants atesos al Servei d'Intervenció Socioeducativa itinerant (es dupliquen els usuaris/àries del 2017 al 2020), 12 expedients gestionats pel Servei d'Atenció a la Infància i Adolescència,

- 89 usuàries (55 són casos nous) del Servei d'Informació i Atenció a la Dona, 60 visites al Servei d'Orientació Jurídica.

- ~ En relació als efectes de la pandèmia del Covid-19, s'ha donat suport a 130 persones per a l'obtenció de l'ajut de l'ingrés mínim vital.

- ~ 578 visites al servei d'informació i atenció a la persona estrangera.

- ~ Des de l'àrea de Joventut s'ha realitzat el seguiment de 242 activitats educatives i de lleure.

- ~ El Programa de Garantia Juvenil ha atorgat 11 subvencions a joves per un import de 110.000 euros.

- Des de l'**Àrea d'Educació i Cultura**:

- ~ S'han tramitat 208 ajuts individuals de menjador escolar (curs 2020-2021), que corresponen a un import atorgat de 161.217,76 euros a diferents famílies de la comarca.

- ~ En període de Covid s'han distribuït 216 targetes moneder.

- ~ S'han atorgat 57.140 euros al servei de menjador preceptiu, que utilitzen 231 alumnes.

- ~ S'han invertit 9.338,74 euros a l'espai del migdia del Moianès en material a les cuines i offices dels centres escolars.

- ~ Es gestionen 6 rutes de transport i aquest curs es transporten 71 alumnes.

- ~ S'han atorgat 11 beques per a cursar un cicle formatiu de grau mitjà, en col·laboració amb la Fundació Impulsa, per un import d'11.000 euros.

- ~ Quant a formació reglada, trobem els CFGM d'Atenció a les persones en situació de dependència i les provés d'accés a CFGM i CFGS, que al llarg del curs 2020-2021 han comptat amb la participació d'un total de 69 alumnes.

- ~ S'han organitzat els següents projectes destacats: la 6a edició de la Uni-

versitat d'Estiu del Moianès, el cercador de recursos culturals a la web del Consell Comarcal i la convocatòria de subvencions a associacions o entitats sense ànim de lucre per a la realització, promoció i difusió de projectes o activitats culturals, socials, esportives, mediambientals, cíviques i participatives a la comarca del Moianès, en la qual s'han atorgat 25.887,85 euros a 19 entitats o associacions beneficiàries.

- Amb la intermediació de l'**Oficina Local d'Habitatge** s'han atorgat 288.953 euros en subvencions d'habitatge (resten expedients pendents de resoldre).

- Pel que fa a millores del **transport públic, Oficina d'Informació al Consumidor, serveis mancomunats i TIC's** hi trobem:

- ~ Millora del transport públic: es posen en funcionament les millores de la segona fase del transport públic amb sis línies noves.

- ~ Consum: s'han gestionat 376 expedients (se'n duplica el nombre en un any).

- ~ Serveis mancomunats: s'han incrementat en 1.890 les hores del servei d'arquitecte, arquitecte tècnic i enginyer prestats de manera mancomunada als ajuntaments adherits.

- ~ TIC's: s'han gestionat 710 IdCATs i 105 SCDTcats/TCAT-P (es tripliquen en un any a causa de la demanda de tràmits electrònics causada pel Covid-19).

- ~ 108.665 sessions a les pàgines web del Consorci i el Consell Comarcal (increment de 31.650 respecte a l'any anterior).

- A nivell de **promoció econòmica**:

- ~ Des del SOM (Servei d'Ocupació del Moianès) s'han atès 873 persones demandants d'ocupació i s'han gestionat 290 ofertes de treball posades per empre-

ses del municipi. També s'han comptabilitzat 237 insercions laborals (inclouen les que són per compte d'altri, les d'autoocupació i acreditació de competències i es registren totes aquelles de les quals es té coneixement, siguin o no derivades de la gestió d'ofertes de treball del SOM).

- ~ Des del Servei d'Ocupació es gestionen diversos programes de formació i ocupació: Treball i Formació, Enfeina't, 30 Plus... amb la contractació, com hem dit, de 60 persones aturades.

- ~ Des de l'Àrea d'Emprenedors i Empreses s'han atès 342 consultes d'empreses, empenedors i entitats. S'han comptabilitzat 27 empreses creades i 36 llocs de treball i s'han comptabilitzat 259.162 euros de subvencions atorgades a empreses de la comarca. El programa Leader Moianès

(2019-2020) ha atorgat subvencions per valor de 122.329,83 euros.

- ~ Des de l'Àrea d'Empreses es gestionen programes per a

la dinamització i consolidació empresarial: Reempresa, Cultura empenedora a l'escola, Escola d'emprenedors del Moianès...

- ~ L'Àrea de Formació, i degut a la pandèmia, ha fet en línia 52 dels 73 cursos, amb un total de 812 alumnes participants.

- ~ Des de l'Àrea de Dinamització Turística i Comercial entre els projectes més destacats trobem: suport tècnic i econòmic a projectes turístics locals; dinamització del projecte Ecomuseu del Moianès i el Camí Oliba; organització de la Festa Viu l'Ecomuseu *online*; implantació del procés de qualitat Biosphere; campanya de comunicació «El Moianès ve taaaan de gust!!!»; material de promoció i difusió; treballs per a dur a terme el projecte d'escorxador modular de baixa capacitat d'ús comarcal.

Mapa del Patrimoni de Santa Maria d'Oló

Josep Canamasas

El propassat 9 de febrer es penjava a la xarxa, i per tant es podia consultar, el *Nou Mapa del Patrimoni de Santa Maria d'Oló*. El treball ha estat subvencionat per la Diputació de Barcelona i l'ha dut a terme l'historiador manresà Jordi Piñero Subirana, especialista en aquests àmbits.

La recerca va començar a mitjans de l'any 2019 i va quedar enllestida el juliol del 2020. Aleshores el treball es va lliurar primer a la Diputació i després a l'ajuntament, per fer-hi la revisió corresponent. S'havia de presentar el mes de setembre, però degut a la pandèmia es va anar retardant i al final es va penjar el treball sense fer cap presentació.

En el mapa s'han inventariat 401 elements. La majoria corresponen al patrimoni immoble, però també hi ha una part que és moble, documental, immaterial i natural. Dins el patrimoni immoble hi podem trobar cinc apartats: edificis, conjunt arquitectònic, element arquitectònic, jaciment arqueològic i obra civil. Personalment destacaria l'apartat arqueològic, en què, prèvia conformació feta per especi-

alistes, dins el terme s'hi podrien trobar un poblat ibèric, un jaciment romà i una fortalesa de l'alta edat mitjana, elements desconeguts fins al dia d'avui. En el patrimoni moble hi ha tres apartats: element urbà, objecte i col·lecció. Aquí hi podem trobar els pocs monuments públics que té el municipi, objectes religiosos i l'espai Hemalosa. A l'apartat de patrimoni documental es parla dels quatre arxius que té la població, el municipal i els de les tres parròquies. Després passem al patrimoni immaterial, amb quatre apartats: manifestació festiva, tradició oral, música i dansa i costumari. Es fa un repàs de totes les festes que celebra el poble i de les que s'hi havien celebrat. Finalment ens queda el patrimoni natural, amb dos apartats: zones d'interès i espècimen botànic. L'element més important que destacaria són els diferents llocs on es pot veure el Brai d'Oló (anticlinal d'Oló), que forma part del Geoparc de la Catalunya Central.

A partir d'ara els olonencs tenim una eina que farà que puguem conèixer, estimar i conservar millor el nostre patrimoni.

Gorg de Rocafort (fot. J. Canamasas)

ÉS EL MOMENT DE FER EL GEST QUE ESTÀVEM ESPERANT

Avancem amb la vacunació de la COVID-19

Dona't d'alta al web **La Meva Salut** i actualitza el número de telèfon mòbil per assegurar-te que t'avisem quan arribi el torn de la teva franja d'edat.

Dona't d'alta al web **La Meva Salut**

lamevasalut.gencat.cat

Ramon Pellicer
60 anys - Periodista

↘ Per a més informació, canalsalut.gencat.cat/vacunacovid19

/Salut

Notes terçolenques

Ramon Puig

Intercanvi entre les regidories de Cultura, Joventut i Via Pública

El Full 63 del consistori informa d'un decret del 18 de març en què es produeixen diverses permutes i canvis, suposant que es duen a terme per a una millor eficàcia: a) Albert Obrero deixa Cultura i entra a Educació, Patrimoni i Memòria Històrica; b) Roser Galí continua com a Benestar Social i Salut Pública i deixa Joventut; c) Oriol Casso deixa Via Pública i agafa Cultura i Joventut; d) Toni Massot es fa càrrec de Medi Ambient, Protecció Civil i Via Pública.

D'entrada, es pot pensar per què cal destriar Cultura de Memòria i Patrimoni Històric; sembla que seria comparable a un tren: primer la màquina, després els vagons. Però potser en una estació cal canviar de màquina

per a tirar dels vagons esmentats. Vull dir que ara ha agafat molta embranzida el tema patrimonial, com ja hem informat a través de LA TOSCA. Algú pot pensar que «cultura», entesa com a programació teatral, festes populars, etc., té un caire més de «feina logística»; aquesta seria la «màquina», i el patrimoni, els «vagons». Albert Obrero s'ha implicat molt en el punt de mira a llarg termini, un tema cultural de llarg abast. A Oriol Casso, per la seva banda, sempre l'he definit com un «belluquet i agitador cultural», tothora traginant cadires, controlant micròfons, preparant

escenaris... Heus aquí el «treball logístic» cultural a què em referia.

Ja hem parlat en altres ocasions del problema endèmic de la brutícia en una part notable del poble. El mateix regidor Casso una vegada es va referir, no directament a la brutícia, però sí a la preocupació per l'element humà per les tasques logístiques públiques i la cohesió de la brigada.

Toni Massot, al seu torn, puc assegurar que és un «home-acció». Voluntat, seguretat i decisió li són un gran actiu. ¿Serà casualitat que hom s'hagi adonat

que en les darreres tres setmanes els carrers del centre-nord —França (Josep Gallés), Hospital, plaça de Cal Llauner (Josep Carretera), etc.— es troben nets com una patena? Ho preguntarem a Bob Dylan i ens dirà que això:

«Només ho sap el vent, escolta la resposta dins el vent.»

Cent programes de «Cançons de la terra» a Ràdio Castellterçol

Tant en el terreny cultural com en qualsevol activitat, hom intenta fer-hi la millor aportació personal. No m'ha agradat mai autoesbombar les qualitats suposades, però penso que tampoc no és dolent fer un balanç en aconseguir una petita fita.

A principis del 2018, com una au fènix, retornà Ràdio Castellterçol a emetre, catapultada per un equip animós, amb

l'experiència d'Esther Mendoza i Antonio Bermejo, amb el vistiplau material de la majoria del consistori. Heus aquí que Bermejo em féu la invitació a col·laborar-hi. Després de quaranta-quatre anys de tenir dos peus en la premsa comarcal i haver ajudat modestament a la democràcia local i el reconeixement comarcal, s'obria una nova òrbita, conduint el programa «Cançons de la terra». A mi sempre m'agrada tenir presents dades i dates, i tinc com a referència Enderrock, el Solc del Lluçanès, on vaig anar des de l'any 1999 al 2014, i el Tradicionari, al qual he assistit des del mateix 1999 fins avui.

Vaig començar el programa pel març del mateix 2018, homenatjant Puig-Antich en l'aniversari del seu assassinat. Pel juny-juliol, els cinquanta anys del Grup

de Folk, en reconeixement especial als morts, en plena joventut, el promotor Àngel Fàbregas i l'animador Xesco Boix. Per la tardor, balanç de tota la «moguda» de festivals estiuencs, el Concurs Sona 9 que promou també Enderrock, entre altres estaments. Vull ressaltar en clau local i comarcal les especials invitacions a Arnau Burdó i Plans, jove moianès d'origen castellterçolenc, teclista d'Obeses, un dels grups més significatius del moment, l'Enric «Findes» de Castellcir, especialista en músiques urbanes, amb qui vàrem fer balanç del moment del Rap i Hip-Hop. Malauradament, una inesperada i maldestra caiguda fent voluntariat m'apartà de la ràdio des del novembre del 2018 fins al febrer del 2019. A partir d'aquí, s'obrí una nova etapa.

LLETRES

El campanar de Moià (III)

Marian Baqués

Col·loqueu-vos d'esquena a la porta de cal Campaner (carrer de Rafel Casanova, 20). Alceu la mirada seguint un dels quatre llenços estrets del nostre campanar. A sota del finestral emergeix un cap de pedra. Què representa? Una bona moianesa m'ha explicat una història que rebé del seu avi, a qui, al seu torn, li venia de tradició familiar. Es veu que un fill del constructor Torrents estava enlairant el campanar. Quan es trobava en aquella altura, el pare li va dir que, amb els peus, encaixés bé una pedra. El noi ho féu així però relliscà i caigué del campanar. El pare va fer posar una pedra amb la cara del seu fill en el lloc de la caiguda mortal.

És un fet, però, que no s'ha pogut

demostrar documentalment. Hauria estat cap a l'any 1712, quan el campanar es trobava a l'altura on apareix la figura. Els accidents que s'han documentat en els obituaris són força posteriors, quan la torre ja s'havia enlairat uns quants metres més.

Deixem-ho com a creença popular, rumor, enraonia, llegenda urbana...

Permeteu-me un comentari sobre aquest testimoni que ens arriba a través de la transmissió oral. Després de llegir *L'infinit dins d'un jonc*, d'Irene Vallejo (Barcelona 2020), les referències transmeses oralment han guanyat prestigi en mi. Per cert, es tracta d'un llibre que és una enciclopèdia de lectura plaent. Un aprenentatge joïós.

Completem la llista dels tres pedagogs que a la primera meitat del segle XIX ajudaren a canviar l'escola. En el número de gener-febrer proppassats de LA TOSCA al·ludírem a la figura de Decroly. Ara hi afegirem Montessori i Freinet.

* * *

L'estiu de 1978 començava un treball sobre la didàctica en els primers anys de l'escola. Joaquim Arenas, que treballà molt en el camp de l'ensenyament, em va dir: «Qui vulgui entrar en una aula d'Infantil ha de conèixer Montessori.» I ja em tens aquells mesos estivals llegint el que en vaig trobar: el *Mètode de pedagogia científica*. Maria Montessori (1870-1952) fou la primera «dottoressa» en Medicina a Itàlia. Comença amb els nens del manicomí de Roma, després dirigeix un parvulari en un dels barris romans més pobres. Amb aquells vaillets «endarrerits» obté resultats sorprenents. El seu mètode —el mètode Montessori— neix de la necessitat de donar educació als infants dels barris marginals. Un lema el resumeix: «Ensenya'm a fer-ho sol.» Res d'aules, sí espais que es comuniquem; res de llocs tancats, sí treball a la natura; res de nens passius que escolten, sí nens que treballen sols, de manera pràctica, amb auto-correcció.

Li interessa el funcionament del cervell del nen. Fa una pedagogia científica. Se sap que en 1918 fixa la seva residència a Barcelona i hi obre un centre. Hi té casa fins al trist 1936, en què marxa a Anglaterra i, després, als Països Baixos, on mor. Avui es calcula que 25.000 escoles segueixen el seu mètode.

Acabo de llegir *El niño es el maestro. Vida de Maria Montessori* (Cristina De Stefano, Barcelona 2020). En cito una frase: «Maria Montessori era un geni, i els genis rarament són persones fàcils» (p. 334).

De la riquesa de la seva obra em torno a fixar en l'aprenentatge de la lecto-

Fot. C.I.C. Mojà

escriptura. Mentre Decroly parteix de la globalitat, Montessori parteix de l'anàlisi. «La paraula es compon "lletres per lletres", les que corresponen als seus sons» (*La descoberta de l'infant*, Vic 1984, p. 245).

I de la lletra avançarà cap a la paraula, la frase... Montessori és una estrella en l'univers pedagògic. Us convido —i em convido a mi mateix— a explorar-lo. Desitjo que us fascini com a mi. Algunes de les seves aportacions comencen a ser assumides en l'escola d'avui.

* * *

M'hauria agradat d'haver treballat més Célestin Freinet (1896-1966), un mestre que tornà de la Gran Guerra tocat dels pulmons. Davant el fet de no poder parlar gaire, ha de cercar altres formes de treballar amb la mainada. I crea una metodologia que és un referent per a l'escola nova. En destaco: el cooperativisme, el treball en equip, la impremta escolar; una escola justa i igualitària, ja que l'escola és un model de societat; és laica, no confessional ni religiosa; és una escola ecològica, pagesa; d'un arrelat esperit pacifista, els conflictes s'han de resoldre amb el diàleg, amb la negociació. Ensenyar seria l'art de fer emergir preguntes i acompanyar els alumnes a trobar-hi respostes. Una escola que afavoreix totes les formes d'expressió. El que produeixen els infants ho comuniquen a l'exterior a través de la impremta que ells mateixos gestionen. Això els socialitza. Parteix de l'experiència real de la mainada —mètode natural. Escriu allò que viu; llegeix allò que escriu.

El mètode natural, és a dir, l'aprenentatge a través d'experiències reals. En el camp de la lectura vol dir que l'infant aprèn a llegir i escriure de la mateixa manera que aprèn a parlar. Un tast sobre el text lliure: «Els avantatges més apreciables que reconeixem al text lliure: espontaneïtat, creació, vida, lligam íntim i per-

manent amb el medi, expressió profunda del nen» (Célestin Freinet, Barcelona 1972, p. 16).

... i la sensació que d'aquests tres pedagogs no n'he dit res. Però no oblidarem pas el camí que obriren.

* * *

Tinc veneració per dos poetes nostrats. Avui, mossèn Cinto Verdaguier (1845-1902). M'encanta l'home: la influència de la seva mare, els anys de la font del Desmai, els primers reconeixements en els Jocs Florals, l'estada al palau del marquès de Comillas, el seu trepig del país, les travesses de l'Atlàntic... M'apassiona el sacerdot: el viatge a Terra Santa, d'on torna amb el dilema «la lira o el calze» i es deixa enredar per una secta d'il·luminats, la relació amb la família Duran, el seu confinament a la Gleva, la dramàtica defensa pròpia, la malaltia i mort... M'admira l'escriptor: el vocabulari, la prosa, els grans poemes i els petits poemes, els contes i llegendes... Aportà el material lingüístic que Pompeu Fabra regulà. Educà el poble amb la seva paraula, d'una altíssima riquesa, escampà els valors d'un país que s'obria camí. El que Dant és per a l'italià, Verdaguier ho és per al català.

Cal molta saviesa poètica per a plasmar tanta bellesa amb tanta simplicitat (*Flors del Calvari*, Barcelona 1980, p. 36; n'he respectat l'escriptura prefabriana):

*Donchs, còm ho feu, abelletes divines,
d'amargues espines
per treure la mel,
mentres que l'home de mans primoroses
sols trau de les roses
espines y fel?*

Cal haver-se endinsat en l'ànima humana per a escriure (*Canigó*, Barcelona 1980, p. 84):

*Lo cor de l'home és una mar,
tot l'univers no l'ompliria*

Un poema espars de F. Graugés

Josep Ruaix i Vinyet

Un dels bons poetes nascuts al Moianès és Felip Graugés i Camprodon (l'Estany, 1889 – Barcelona, 1973). Per això, en ocasió del centenari del seu naixement, l'Associació Cultural i Recreativa de l'Estany i el Grup d'Amics de Felip Graugés van publicar la seva *Obra poètica completa* (l'Estany 1989), a cura de Rossend Casallarch, J.L. Rodríguez Lara i el qui signa (vegeu la crònica de l'acte de presentació del llibre i una ressenya d'aquest dins LA TOSCA d'octubre-novembre de 1989, pp. 7-10). El volum, de 232 pàgines, recollia el contingut dels tres poemaris publicats per l'autor (*Camps a través*, Vic 1924, *Balada del pessebre*, Barcelona 1958, i *Musa rústica*, Barcelona 1973) més un nombrós conjunt de «Poemes dispersos o inèdits», repartits segons la triple temàtica dels jocs florals: «Pàtria», «Fides», «Amor».

Doncs bé, recentment, repassant la *Corona Literària oferta a la Mare de Déu de Montserrat* (Ed. Abadia de Montserrat, Biblioteca Montserrat, 2, Montserrat 1957, 364 pp.) hi he trobat un poema de Felip Graugés espars; concretament, a la pàgina 65, dins la secció «Montserrat» i la

subsecció «La muntanya santa». És una poesia que consta de tres quartets, amb versos alexandrins i rima consonant encadenada.

Val a dir que la «Corona Literària» va ser oferta, naturalment al monestir montserratí, el dia 3 de juny de 1956, amb la presència d'uns noranta escriptors i acceptada per l'abat Aureli M. Escarré. El motiu de la iniciativa, que ja havia tingut un precedent l'any 1881, fou el setanta-cinquè aniversari de la proclamació de la Mare de Déu de Montserrat com a patrona de Catalunya.

Crec, conjuntament amb l'altre curador de l'obra poètica completa graugesca que resta viu, l'amic J.L. Rodríguez Lara, que l'esmentat poema ha de ser conegut pels moianesencs. A més, qui posseeixi el llibre citat al començament podrà afegir-hi ara aquesta breu però reeixida composició que deixarà més completa, si així es pot dir, l'obra publicada l'any 1989. Reproduïm, doncs, tot seguit el poema montserratí de Felip Graugés (que aleshores residia a Barcelona), poema que no porta títol.

*En el matí solemne s'enrosa la Muntanya,
altar de bells pinacles d'un pà·lid color musc,
on brilla el verd de l'heura que exorna la peanya
i el romaní que porta la mel del vostre rusc.*

*Encén la primavera l'amor de la diada;
l'abril a dolls aboca com un perfum diví,
i els rossinyols que tornen reprenen la tonada
dels virolais i glosses que us vénen a oferir.*

*El vol de les campanes retruny per la vall clara
i vora l'estol d'àngels que us fan oració
trobem aquell somriure tan escaient de Mare
en la suprema gràcia de vostra morenor.*

Versos diversos...

Baltasar Fonts

«Temps venturosos», del *Llibre d'ab-sències*, de 1984. La sinceritat, la netedat i la senzillesa de Miquel Martí i Pol s'ex-

pressen en aquest poema escrit en recordança de Dolors Feixas i Riera, l'esposa que ha mort no fa gaire.

No sé si plou on ets, però la pluja fa que et recordi. Havíem compartit moltes pluges i moltes esperances: matins, tardes, capvespres desfilaven sota el pausat exordi de la pluja i érem feliços amb ben poca cosa. Passejàvem sovint sota la pluja i cadascun dels dos feia projectes que fins i tot a voltes s'acomplien. Temps venturosos. Ara tu no hi ets i la pluja segueix. M'agradaria saber que plou per tu també i la pluja ens uneix com abans, altra vegada.

Dolors Feixas i Miquel Martí i Pol

CLÍNICA PODOLÒGICA MOIÀ

Centre de Podologia autoritzat pel Departament de Salut. Plaça del Colom, 4 2n-2a // 08180 Moià

- QUIROPÒDIES (durícies, ulls de poll, ungles, ...)
- CONTROL PEU DIABÈTIC
- BERRUGUES PLANTARS
- ORTESIS DE SILICONA
- ESTUDIS BIOMECÀNICS
- PLANTILLES PERSONALITZADES
- REVISIONS INFANTILS

Cristina Homs Fargas N° Colegiada:1456

93.820.91.55 - 659.660.348

HORES CONVINGUDES

CLÍNICA DENTAL ANFRUNS

Odontologia conservadora i estètica
Endodòncia i pròtesis
Odontopediatria
Ortodòncia
Cirurgia
Implants i periodòncia
Blanquejaments

Visites diàries

Dra. Carlota Anfruns Damians - Odontòloga i Màster en Od. Integrada d'adults
Dr. Lluís M. Anfruns i Serra / Metge - Estomatòleg

Av. de la Vila, 3-5 - 08180 Moià - Tel. 93 820 81 28

PUBLICACIONS

Llibres

Irene Abril Vilamala. *Art per a la devoció: la producció de retaules a l'àrea de Vic en el context de la Reforma catòlica (1568-1625)*

Vic: Patronat d'Estudis Osonencs, 2020.

Resultat de la seva tesi doctoral, el llibre estudia la producció artística de l'àrea d'influència de Vic, entre la qual es compta l'actual arxiprestat del Moianès. S'estudien els artistes (entre ells, els Rubió), la seva producció i el context cultural i social del moment.

Roser Blàzquez. *Sota l'ombra del saüquer*

[Moià]: l'autora, març 2021. 73 pp.

A través dels records d'en Benet, l'ajudant de pastor de Cal Boix, ens apropem a la realitat silenciada d'aquelles persones que van viure durant anys el menyspreu, la injustícia i els abusos pel fet de ser «diferents». Una realitat punyent, que avui ens incomoda de mirar, però que forma part de la nostra història..

Remei Graupera (text), Montse Bugatell (il·lustracions). *Aura i la cova de les lluernes*

[Barcelona]: Excellence Editorial, novembre 2020. 28 pp.

Després d'*Aura al país dels titelles*, arriba el segon volum de «Les aventures de l'Aura», el personatge creat per Remei Graupera i il·lustrat per Montse Bugatell. Els originals dels dibuixos dels dos llibres s'han pogut veure exposats al Museu de Moià.

Xavier Rull. *Els límits en la fixació gràfica dels topònims en català*

[Tarragona]: l'autor, 2021. 610 pp.

Valuosa aportació sobre els problemes de l'escriptura dels topònims en la nostra llengua. L'autor, professor de la Universitat Rovira i Virgili, té molt en compte la toponímia del Moianès, reconeguda com a comarca oficial, com també els treballs dels lingüistes moianesos Carles Riera i Josep Ruaix.

Revistes

—**Comunitat Els Avets**, desembre 2020 – març 2021, revista digital d'aquesta comunitat d'assistència a minusvàlids.

—**Catalunya Cristiana** (4-4-2021) i **Full Diocesà** (11-4-2021), setmanaris que publiquen, respectivament, els articles «Picanyol, el ninotaire candorós», de J. Ruaix, i «El dibuixant Picanyol», de C. Riera.

—**Cavall Fort**, núm. 1407 (1ª quinzena març 2021), amb l'article divulgatiu «Excalibur», signat per M.À. Petit, i amb els habituals dibuixos d'en Picanyol. Malauradament, en el núm. 1409-1410 (abril 2021) ja hi surt un article necrològic sobre el gran col·laborador que fou, per a aquesta revista infantil, el dibuixant moianès.

Diaris

Regió7

24-2-2021

«El Moianès té la màxima velocitat de contagi del coronavirus a Catalunya».

25-2-2021

«Moià acull una exposició sobre les conseqüències de l'alcohol».

26-2-2021

«Un ciclista resulta ferit en estat crític en una pista forestal a Calders. L'home va caure accidentalment i va haver de ser evacuat amb helicòpter a l'Hospital de la Vall d'Hebron». «El sistema d'ocupació dels neandertals a les Toixoneres no va variar en 20.000 anys. Un estudi constata que l'estructura bàsica dels seus campaments seguia les mateixes pautes, tant si l'estada era curta com de mesos. S'installaven a l'entrada i mai no hi faltava el foc com a element central i catalitzador de les activitats domèstiques. En el 2016 es va descobrir "el nen de Moià", un ullal que suposava la primera resta neandertal de la Catalunya Central. En el treball hi han participat investigadors i institucions d'Espanya, França, Alemanya, Austràlia, Argentina i EUA».

27-2-2021

«Record i anticipació», article del prevere moianès Carles Riera comentant l'evangeli del diumenge.

3-3-2021

«Berguedà, Anoia i Moianès són les comarques on més creix l'arribada d'estrangers. Totes tres són a la cua de Catalunya en percentatge de veïns immigrants, però durant el 2020 s'han aproximat a la resta i ja estan a prop del 10%».

6-3-2021

«Més de 20 dies sense morts als geriàtrics del Bages, Berguedà, Moianès i Solsonès. L'avanç de la campanya de vacunació ha deixat pràcticament netes de coronavirus les residències de la Catalunya Central». «El Cacis s'apunta al 8-M amb exposicions a Calders i Manresa. El centre torna a muntar exhibicions artístiques després d'un any aturat per culpa de la pandèmia».

12-3-2021

«Detenen un home i un menor per robar en sis botigues de Moià i Castellterçol».

13-3-2021

«Trobava molt a faltar anar a Ampans», declaració de Clara Martínez (49 anys, Moià) en el reportatge «l any de pandèmia. Cada persona, una història». «El "Plutonès" declina», article de Xavier Gual que critica la creació (l'any 2015) de la comarca administrativa Moianès. Entre altres coses, diu: «El pressupost del Consell Comarcal moianès preveu el 53% del total dedicat al pagament de sous a funcionaris».

15-3-2021

«Calders adequa el parc del Puig i recupera les restes de l'antiga masia. Els treballs d'ordenació de la zona han inclòs l'excavació arqueològica de les restes del mas, on es troben els orígens del nucli del municipi».

16-3-2021

«Moia ret homenatge a les àvies nonagenàries amb el lliurament de plaques commemoratives».

17-3-2021

«El Bages és al 14è lloc en nombre de vacuats, amb el 3,37% dels habitants. El Moianès, amb el 4,71% de ciutadans amb doble punxada, és la segona comarca que va més avançada».

19-3-2021

«Mor el dibuixant moianès Picanyol, que va crear Ot el Bruixot». Publiquen aquesta notícia, força destacada, molts mitjans de comunicació, com TV3, els diaris *Ara*, *El Punt Avui* i *La Vanguardia*, com també el butlletí digital *Núvol*.

22-3-2021

«Veïns de Calders s'activen contra projectes energètics que afectarien el municipi. L'associ-

ció ADENT alerta de propostes de camps fotovoltaics i de la línia elèctrica que es vol traçar des de parcs eòlics a l'oest del Bages». «Reactivació a l'Anoia, el Moianès, Osona i el Bages pel que fa al turisme per Setmana Santa».

23-3-2021

«La Generalitat tomba els dos principals projectes d'energia eòlica al Bages. La Ponència Ambiental del Departament de Territori desestima projectes que afectaven nou municipis, des de Castellfollit del Boix fins a Calders».

24-3-2021

«El Moianès espera tenir en poc més d'un any una carretera C-59 més segura. El Consell Comarcal ha traslladat a la Generalitat diferents demandes per a millorar el projecte previst a la via que connecta amb el Vallès».

27-3-2021

«En Picanyol ha mort una mica», article, signat per Galdric Sala, sobre la defunció del dibuixant moianès.

30-3-2021

«Unió de Pagesos sosté que l'escorxadador mòbil del Moianès afavorirà la venda de proximitat».

Sopa de lletres: CAMA-SEC, CARRERETA, CASSOLETA, DITS DE MORT, LLENEGA, MARÇOT, MOIXERNÓ, MÚRGOLA, ROVELLÓ D'AVET, XAMPINYÓ.

Sant Antoni, 14 08180 MOIÀ		Tel. 93 830 03 02
-------------------------------	---	-------------------

BREUS

Taula rodona

El dia 9 de març es va fer, des de l'editorial Claret, una taula rodona, en format virtual, sobre el llibre *Educació integral i transformació del sistema educatiu a Catalunya*, de Josep Gallifa, editat per Blanquerna-Claret-Amazon l'any 2019. Hi intervingueren Meritzell Ruiz, ex-consellera d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, Carles Mata, pedagog, Alba Sabaté, periodista, i Màxim Muñoz, claretià, a més de l'autor.

Associació de la Gent Gran de Moià

La Fundació «La Caixa» i Radio Nacional de España (RNE) organitzen la tretzena edició del concurs de relats curts i

microrelats escrits en castellà per a gent gran. El jurat està format per l'escriptora Soledad Puértolas, l'escriptor Fernando Schwartz, un representant de RNE, un de *La Vanguardia*, el cap de Comunicació i Màrketig de la Fundació i els dos guanyadors de l'any passat. Per a més informació: fundacionlacaixa.org/ca/gent-gran-concurs-relats. Hi ha temps per a presentar-los fins al 29 de juliol.

Final de carrera

Berta Soler i Valldeoriola s'ha graduat en Ciències Empresarials i Management per la Universitat Pompeu Fabra (Barcelona) i per la Universitat d'Edimburg (Escòcia).

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Naixements

Melody Tomaz Espinoza, filla de Rodrigo i de Maria Li Li, dia 18 de febrer.

Ot Solà Müller, fill de Marc i de Venus, dia 4 de març.

Indara Morillo Millán, filla d'Andrea Morillo Millán, dia 14 de març.

Defuncions

Mercedes («Sedes») Navarro Mesres, de setanta-cinc anys, dia 12 de febrer.

Juan Matías Pentaña, de setanta-nou anys, dia 8 de març.

Ramon Marsinyac i Rovira, de setanta-nou anys, dia 9 de març.

Josep Lluís Martínez Picanyol, de setanta-tres anys, dia 18 de març.

Toni Estevadeordal Botta, de setanta-un anys, dia 21 de març.

Josep Laínez Molinero, de setanta-sis anys, dia 21 de març.

José Juan Millán Doña, de quaranta-cinc anys, dia 21 de març.

MOIÀ
Avda. Zona Industrial, s/n
Tels. 93 830 12 25
93 820 77 77

AVINYÓ
Antoni Prat, s/n
Tel. 93 838 72 78

SANT QUIRZE SAFAJA
Ctra. de Mollet-Moià
Km. 25,400

CALEFACCIONS - INDÚSTRIES
AGRÍCOLA - AUTOMOCIÓ

SERVEI A DOMICILI
TELS. COMANDES :
93 830 12 25 - 93 820 77 77

DADES METEOROLÒGIQUES

Estació pluviomètrica de l'Escola Pia

LATITUD 41° 48' 53" N LONGITUD 2° 5' 44" ALTITUD 741 m

MARÇ 2021

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	Màx.	Min.	Mit.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	Parcial	TOTAL
De l'1 al 10	11,8	4,9	8,3	1	2	7	E	0	
De l'11 al 20	12,7	2,5	7,6	8	0	2	W	37,8	
Del 21 al 31	17,1	4,9	11,0	10	1	0	SW	0	37,8

COMPARATIVA MARÇ 1921 - 2021

	Març 1921	Març 2021
Mitjana de les màximes	11,7	14,0
Mitjana de les mínimes	2,4	4,1
Temperatura mitjana	7,1	9,0
Màxima absoluta	16,0	20,4
Mínima absoluta	-2,0	-1,3
Pluja mensual	84,5	37,8
Pluja màxima en un dia	24,5	19,2
Dies de pluja	10	4
Dies de neu	1	2

Les dades meteorològiques de Moia actualitzades cada 15 minuts (i les dades històriques des de l'any 2006) es poden consultar a la pàgina web de Carles Illa i Casanova, *MeteoMoia.cat*. També es pot seguir al Twitter: @MeteoMoia, i al Facebook: Meteo. Moia.

NOTA DE LA REDACCIÓ

Totes les persones i entitats que vulguin fer-nos arribar articles, cròniques, informacions, etc. per al pròxim número de LA TOSCA, ens ho poden fer arribar fins al dia **27 de maig**, a través del correu electrònic latosca@latosca.cat o bé deixant-nos-ho a la nostra bústia, a Can Carner.

CLÍNICA DENTAL PUJOL

Ctra. de Manresa, 35 - Baixos
08180 Moia
www.clinicadentalmoia.com
Tel. 93 830 06 98
Mòbil 629 058 269

ODONTOLOGIA GENERAL
URGÈNCIES
ORTODÒNCIA
IMPLANTS

Per a dents
més blanques

DENTIBLANC

El dentífric amb extracte de papaia,
d'enèrgica acció emblanquidora.

**DENTS NETES,
BLANQUES I
BRILLANTS**

Demani consell farmacèutic.

Goufone

L'operadora de casa amb fibra
òptica pròpia

GOUFONE.COM

800 678 010

